

midterm rapportage 2017-2018

**Programma
Internationalisering
Ontwerpsector**

stimuleringsfonds creatieve industrie

inhoud

4	Voorwoord		
8	Beleidsmatige context		
10	Doelstelling 1: Subsidiereregeling en activiteiten		
10	Deelregeling Internationalisering 2017/2018		
10	Intensiveringen ICB 2018		
11	Voucherprocedure Internationaal		
11	Open Oproep Talentontwikkeling in Internationale Context		
11	Diverse open oproepen en flankerende activiteiten		
12	Focus- en maatwerklanden		
12	Overzicht aantal aanvragen en ontvangen subsidies		
12	Flankerend beleid		
14	Doelstelling 2: Inclusive Cities & Societies through Design		
14	Activiteiten 2017 en 2018		
15	Open Oproepen TREM-landen		
15	Open Oproep TREM #1		
16	Open Oproep TREM #2		
17	Impact framework en methodiek		
17	Flankerende activiteiten doelstelling 2		
21	Communicatieplan doelstelling 2		
22	Toelichting op werkwijze en samenwerking binnen het programma		
22	Stakeholdersoverleg		
22	Communicatie met postennetwerk		
24	Conclusies		
26	Uitgelichte activiteiten en projecten in 2017 en 2018 (D1)		
26	Uitgelichte projecten		
30	Overzicht van enkele online publicaties		
31	Tabel 6: Overzicht Gehonoreerd Deelregeling Internationalisering 2017		
32	Tabel 7: Overzicht Gehonoreerd Deelregeling Internationalisering 2018		
33	Tabel 8: Vouchers 2018		
35	Tabel 9: Gehonoreerd binnen Talentontwikkeling in Internationale Context 2018		
35	contact		
35	colofon		

Voorwoord

Op 4 april 2017 ontving het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie een projectsubsidie van het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW) en het ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ) voor de uitvoering van het Programma Internationalisering Ontwerpsector. Het programma omvat een subsidieregeling, een reeks aan activiteiten en een serie open oproepen die het fonds in deze tussentijdse rapportage over de jaren 2017 en 2018 beschrijft en evalueert. Al deze activiteiten dragen bij aan de ambities en doelstellingen zoals beschreven in het beleidskader internationaal cultuurbeleid (ICB) voor de periode 2017-2020.

Het Programma Internationalisering Ontwerpsector profileert jong en gevestigd talent uit de disciplines architectuur, vormgeving en digitale cultuur op toonaangevende manifestaties, experimentele podia en stimuleert tot het opbouwen en verstevigen van internationale netwerken en relaties. Jaarlijks ontvangt het fonds binnen dit deel van het programma, gericht op doelstelling 1 (DS1) meer dan 200 voorstellen die door adviescommissies op onder andere kwaliteit, relevantie en impact worden beoordeeld.

Tevens richt een deel van het programma zich op doelstelling 2 (DS2) waarbij het verstevigen van de rol van ontwerp, ontwerp-denken en ontwerpers binnen maatschappelijke vraagstukken in internationale context centraal staan. Interdisciplinaire samenwerking wordt hierin gestimuleerd. De geografische focus van dit deel van het programma ligt op de ring rond Europa, in de landen Turkije, Rusland, Egypte en Marokko. De eerste vier open oproepen leidden in het eerste kwartaal van 2018 tot 59 aanvragen en 16 subsidies aan nieuwe samenwerkingsvormen in de vier landen. Dat is een buitengewoon positief resultaat, omdat in deze landen weinig samenwerking met Nederland in de creatieve industrie bestond. Vanwege de maatschappelijke doelstelling en de complexe sociale, politieke en economische context binnen dit programma in deze vier landen heeft het fonds in een vroeg stadium een impact framework ontwikkeld in samenwerking met Avance Impact Engineers. Dankzij dit

impact framework worden de invloedssferen en de beoogde effecten van de activiteiten van het programma inzichtelijk.

Deze midterm rapportage geeft een beeld van de vele projecten die via het Programma Internationalisering Ontwerpsectoren de weg naar een internationaal publiek vinden. Samen verruimen ze het werkterrein en versterken ze de culturele reputatie van het Nederlandse ontwerpveld. Deze programmatische uitvoering stelt het fonds in staat ook internationaal initiërend, verbindend en agenderend te zijn voor het brede Nederlandse ontwerpveld. Het fonds zoekt daarbij actief aansluiting bij de strategische agenda's van ministeries en posten en beoogt daarmee bij te dragen aan het effectief inzetten van cultuur en ontwerpkracht binnen het internationale werkveld. De extra financiële intensiveringen die het Stimuleringsfonds voor deze beleidsperiode mocht ontvangen voor de uitvoering van het Programma Internationalisering Ontwerpsector waren daarbij meer dan welkom.

De Nederlandse ontwerpsector onderscheidt zich internationaal door haar interdisciplinaire werkwijze. Vanuit een cultureel maatschappelijke invalshoek voegt deze werkwijze een betekenisvolle laag toe aan grote maatschappelijke opgaven zoals klimaat, mobiliteit, identiteit, representatie en veranderende verhoudingen tussen mens, natuur en technologie.

Mede daarom borgt het fonds dat ondersteunde projecten de opgedane kennis en ervaringen met een groter publiek in Nederland en in het buitenland delen. Dat gebeurt onder andere door publieke lezingen, publicaties, tentoonstellingen en presentaties tijdens festivals of conferenties.

De opgebouwde internationale netwerken stemmen ons en de sector positief: ze zorgen voor een uitstekende positie van het Nederlandse ontwerpveld in het buitenland. Om die positie te kunnen continueren, moet er sprake zijn van duurzame samenwerking. Daar blijft het Stimuleringsfonds zich, in alle opzichten, ook de komende jaren graag voor inzetten.

Veel leesplezier,

Syb Groeneveld
Directeur bestuurder

Fauxlywood, Maison the Faux tijdens de Los Angeles Fashion Week ↑

↑ Food For Thought installatie van het project PLAY CITY

Augmented reality opera Maya, Klasiën van de Zandschulp in samenwerking met Mathis Nitschke, Luciano Pinna en Judith Egger ↓

Beleidsmatige context

Het belang van internationalisering van de ontwerpsector wordt breed onderkend door onder andere de ministeries van OCW, BZ, BZK en EZ. Het Stimuleringsfonds ontvangt deze beleidsperiode € 1.000.000 per jaar van het ministerie van OCW en € 700.000 van het ministerie van BZ voor het internationaal cultuurbeleid. Op basis van deze middelen voert het fonds het Programma Internationalisering Ontwerpsector uit. Het Programma Internationalisering Ontwerpsector is onderdeel van het beleidskader internationaal cultuurbeleid (ICB) 2017-2020 en richt zich op twee hoofddoelstellingen daaruit:

- **Doelstelling 1:** richt zich op projecten en activiteiten die inhoudelijk bijdragen aan het ontwikkelen, profileren en versterken van de internationale positie van de hedendaagse Nederlandse creatieve industrie.
- **Doelstelling 2:** richt zich op projecten en activiteiten die bijdragen aan een veilige, rechtvaardige en toekomstbestendige wereld. Met een thematische focus op inclusieve steden en samenlevingen.

Het Programma Internationalisering Ontwerpsector bestaat dus uit twee sporen, gerelateerd aan de twee doelstellingen.

Doelstelling 1 (DS1), gefinancierd door het ministerie van OCW, krijgt vorm in een subsidieregeling waar het veld kan aanvragen met daarbij aansluitende ondersteunende activiteiten die het fonds opzet als onderdeel van het flankerend programma. De subsidieregeling kent drie subdoelstellingen, die aansluiten op het ICB:

- het versterken van de internationale reputatie van de hedendaagse Nederlandse creatieve industrie;
- het vergroten van het werkkterrein van de creatieve industrie;
- het opbouwen en onderhouden van relevante internationale relaties tussen ontwerpers, makers, producenten, opdrachtgevers en culturele instellingen.

Binnen het beleidskader is het fonds meegegeven te streven naar een besteding van 75% van de middelen in de veertien focus- en maatwerklanden en 25% in overige landen. Het fonds heeft dit gecommuniceerd op de website.

Doelstelling 2 (DS2), gefinancierd door BZ, geeft het fonds vorm met activiteiten en projecten gericht op het thema inclusieve steden en samenlevingen in vier focuslanden. Het programma, onder de titel 'Inclusive Cities & Societies through Design', richt zich op Turkije, Rusland, Egypte en Marokko en staat open voor projecten binnen de drie hoofddisciplines van de creatieve industrie en alle mogelijke crossovers. Centraal in het programma staat de rol en inzet van ontwerp(denken) in het bevragen van en bieden van oplossingen voor snelle urbanisatie en de maatschappelijke thema's die hieraan gelieerd zijn.

In het najaar van 2018 is een aanvullend budget voor internationaal cultuurbeleid beschikbaar gesteld door minister Van Engelshoven van OCW om internationalisering en talentontwikkeling in de creatieve industrie verder te stimuleren. Deze intensivering is door het fonds direct in 2018 ter hand genomen. Hierdoor kon onder andere de Open Oproep Talentontwikkeling in Internationale Context worden georganiseerd.

Internationalisering is overigens een doelstelling van alle subsidieregelingen van het fonds, zo ook in de drie basisregelingen (architectuur, vormgeving en digitale cultuur). Indien ontwerpers, makers en instellingen individueel opereren en gericht zijn op de eigen profilering en/of de uitwisseling van vakmatige kennis en expertise, kunnen ze binnen deze basisregelingen aanvragen. Alleen projecten die gebaseerd zijn op samenwerking, de reputatie van de creatieve industrie versterken en mede daardoor de deuren openen voor vakgenoten, komen in aanmerking voor subsidiëring binnen de Deelregeling Internationalisering.

Doelstelling 1: Subsidieregeling en activiteiten

Deelregeling Internationalisering 2017/2018

De kern van het Programma Internationalisering Ontwerpsector is bevat in de Deelregeling Internationalisering. De deelregeling heeft als centrale doelstelling een sterke cultuursector te stimuleren die in kwaliteit groeit door internationale uitwisseling en duurzame samenwerking. De opzet van de regeling is vraaggericht: ontwerpers, makers, instellingen en buitenlandse organisaties kunnen hun voorstellen voor voorgenomen activiteiten indienen. Een multidisciplinair team van het fonds begeleidt en adviseert aanvragers. Aanvragers wordt de mogelijkheid geboden een concept voor te leggen aan het fonds bureau, waar zij feedback op krijgen om zodoende de kwaliteit van aanvragen te verhogen. Tevens organiseert het team gesprekken, op eigen initiatief en in samenwerking.

In 2017 telde de regeling vier sluitingsdata; in 2018 is gekozen voor drie in plaats van vier sluitingsdata om een betere balans met de andere onderdelen van het programma en het veld te creëren. Het aantal aanvragen is mede door deze aanpassing in 2018 licht gedaald, maar het aantal toekenningen (38 in 2018) is nagenoeg gelijk gebleven.

De adviescommissie oordeelde in de evaluatie dat de kwaliteit van de aanvragen toeneemt. Aanvragers benoemen steeds nauwkeuriger de relatie tussen hun projecten en de relevantie van het onderwerp in het buitenland en voor de disciplines. Het valt op dat de verhouding van de disciplines die aanvragen en ondersteund worden meer in balans is. Zo vinden internationale projecten in de digitale cultuur beter hun weg naar de regeling en sluit de opzet van de aanvragen steeds beter aan bij de regeling. De aard van de projecten loopt uiteen: van een overzichtstentoonstelling tot individuele deelname aan een internationale manifestatie, van ontwerpend onderzoek tot spreker in een internationaal programma.

In de resultaten van de regeling weerspiegelen zich de karakteristieken van de verschillende disciplines. Architecten en stedenbouwkundigen zijn meer geoefend in het samenwerken in wisselende coalities en het opzetten en onderhouden van langdurige relaties. Juist het opereren vanuit coalities is het meest onderscheidende kenmerk van deze disciplines in het internationale veld. Illustratief hiervoor is OOZE Architects met de projecten Água Carioca en Água Paulista. In deze korte film vertellen zij over hun ervaringen en de waarde van de ondersteuning vanuit het fonds. Daarnaast zijn tentoonstellingen, soms in combinatie met een onderzoek en publicatie, veelvoorkomende vormen waarin de aanpak en het werk van Nederlandse architecten en stedenbouwkundigen in het buitenland worden gedeeld. Een voorbeeld hiervan is de Palermo Atlas, waarin OMA de uitkomsten van het onderzoek voor Manifesta 2018 publiceerde.

De discipline vormgeving is wat betreft internationalisering met name gericht op presentaties, zoals bijvoorbeeld de tentoonstellingen van de nieuwe generatie Nederlandse sieraadontwerpers in Parijs (Palais de Tokyo en Atelier Néerlandais), tijdens SCHMUCK in München en in Shanghai tijdens de Triple Parade, Biennial for Contemporary Jewellery. Een ander voorbeeld is de reizende tentoonstelling van Joris Laarman in de Verenigde Staten. Zijn werk werd getoond in Cooper Hewitt, Smithsonian Design Museum in New York, High Museum of Art in Atlanta en Museum of Fine Arts in Houston.

Projecten en samenwerkingen op het gebied van digitale cultuur in internationale context zijn de afgelopen jaren goed vertegenwoordigd geweest binnen de regeling. Het experimentele en verbindende karakter van digitale cultuur uit zich in de opzet van en deelname aan festivals. Nederlandse organisaties zoals FIBER, IMPAKT en Sonic Acts zetten vanuit hun festivaltraditie en ervaring internationale samenwerkingen op, waarbij ze veelal een deel binnen een internationaal festival programmeren en cureren. Zo is het KIKK Festival in Namen (B) een samenwerking aangegaan met FIBER. Of de interactieve opera MAYA, waarin Klasien van de Zandschulp met een multidisciplinair team onderzoek deed en een ontwerp ontwikkelde voor een Augmented Reality-ervaring tijdens een hedendaagse opera.

Opmerkelijk is dat manifestaties die voorgaande jaren door het fonds zijn verkend en gestimuleerd vanuit het flankerend programma nu hun weg weten te vinden naar de regeling. Voorbeelden hiervan zijn de transmediale in Berlijn en de Game Developers Conference in San Francisco.

Tot slot, op basis van de resultaten in de deelregeling zien we in het afgelopen jaar de volgende tendensen. Een aantal aanvragers heeft al een langlopende relatie in het land waar ze een project voor indienen. Het feit dat buitenlandse partijen Nederlandse makers uitnodigen, is een sterke uitingsvorm van een buitenlandse vraag. Het fonds let hierbij op de motivatie van de Nederlandse maker en de beoogde (duurzame) relatie die kan worden opgebouwd. Terugkerende thema's zijn: ambachten en hedendaags ontwerp, social design, sieraadontwerp, dekolonisatie/koloniaal verleden in relatie tot ontwerp (van de publieke ruimte), interculturele dialoog, grenzen en migratie, gender/identiteit/representatie vanuit alle disciplines, VR, AI, nieuwe materialen en hergebruik, landenpresentaties/solopresentaties/groepspresentaties, grootstedelijke vraagstukken zoals huisvesting en publieke ruimte.

Intensiveringen ICB 2018

In het najaar van 2018 is aanvullend budget beschikbaar gesteld door minister Van Engelshoven van OCW om internationalisering en talentontwikkeling in de creatieve industrie verder te stimuleren. Deze

intensivering is direct in 2018 als extra stimulans ingezet op de volgende onderdelen:

1. Bijzondere en onderscheidende presentaties op internationale podia en manifestaties. In 2018 is een deel hiervan bestemd voor deelname aan de Salone del Mobile 2019 (open oproep en selectie in 2018). Daarnaast richt het fonds in 2019 op programmering en onderscheidende presentaties van Nederlandse ontwerpers/architecten tijdens de Chicago Architecture Biennial. Deze manifestatie behoort met de Architectuur Biënnale in Venetië tot de weinige (als niet de enige) hoogwaardige internationale podia voor architectuur met een culturele doelstelling.
2. Deze intensivering is in 2018 direct ingezet voor Vouchers voor internationale presentaties van makers en collectieven. (voorheen uit de instellingssubsidie).
3. Talentontwikkeling in Internationale Context: deze terugkerende open oproep richt zich op toptalenten in de creatieve industrie die een bijzondere samenwerking aangaan met een buitenlandse partner met een uitstekende reputatie. De samenwerking kan uiteenlopende vormen aannemen, zoals een presentatie, residency, onderzoek of productontwikkeling. Het doel is om ontwerpers te ondersteunen in hun (verdere) profilering en positionering in het buitenland.
4. Internationalisering Actieagenda Ruimtelijk Ontwerp: de komende jaren wordt gewerkt aan de internationalisering van de Actieagenda Ruimtelijk Ontwerp. Stadslabs, zorg- en onderwijsprojecten die ontwerpkracht centraal stellen en die in Nederland in de afgelopen jaren binnen de Actieagenda Ruimtelijk Ontwerp zijn ondersteund, worden gedeeld in een internationale context waar dezelfde problematiek speelt. In samenwerking met de posten kunnen deze projecten hun kennis en ervaring uitwisselen en internationaal positioneren.

Voucherprocedure Internationaal

Het Stimuleringsfonds heeft een laagdrempelige procedure ontwikkeld voor makers die zijn uitgenodigd door een buitenlandse instelling om op korte termijn hun werk tentoon te stellen, een lezing te houden of een workshop te geven, waarbij een subsidiebehoefte be-

1 Softwear, Lidewij Edelkoort en Kiki van Eijk

staat. In een korte periode besluit het fonds over toekenning van een subsidie van maximaal € 1.500 voor bijdrage aan ticket-, verblijfs- of transportkosten.

Uit 105 aanvragen zijn op deze wijze alleen al in 2018 in totaal 75 ontwerpers ondersteund. Anders dan in de regeling waar langdurige relaties en tijdsintensieve projecten worden opgezet en aangevraagd, biedt de voucherprocedure door de snelheid en diversiteit inzicht in het internationale discours en hoe Nederlandse ontwerpers hierin zijn gepositioneerd en biedt het inzicht in (nieuwe) internationale podia en instellingen.

De bezoeken van de ondersteunde ontwerpers en makers, zo blijkt uit de verslagleggingen, vormen een belangrijk element in de reflectie op hun praktijk en verrijken hun internationale netwerk. Deze verslagleggingen zijn in zekere zin ook verkeningsrapportages die het fonds inzicht geven in de relevantie van nieuwe podia voor de Nederlandse creatieve industrie. Halfjaarlijkse monitoring en evaluatie van de landen, podia en ervaringen van ondersteunde ontwerpers en makers bieden het fonds inzichten die het vervolgens integreert in nieuwe beleidsplannen.

Open Oproep Talentontwikkeling in Internationale Context

De Open Oproep Talentontwikkeling in Internationale Context richt zich op toptalent in de creatieve industrie dat een bijzondere samenwerking aangaat met een buitenlandse partner met een uitstekende reputatie. De samenwerking kan uiteenlopende vormen aannemen, zoals een presentatie, residency, onderzoek of productontwikkeling. Het doel is om ontwerpers te ondersteunen in hun (verdere) profilering en positionering in het buitenland.

De eerste ronde in 2018 werd in korte tijd georganiseerd en leverde daardoor slechts 16 voorstellen op. Hiervan zijn er 4 geselecteerd. Het fonds constateert dat internationale projecten met een buitenlandse partner een lange aanlooptijd nodig hebben. Continuïteit en het op tijd publiceren van de open oproep zijn daarom essentieel.

Diverse open oproepen en flankerende activiteiten

In 2017 en 2018 zijn open oproepen uitgeschreven om deelnemers te selecteren voor internationaal toonaangevende manifestaties, zoals SXSW in Austin, de Salone del Mobile¹ in Milaan en de Architectuur Biënnale in Venetië² (gefinancierd vanuit de architectuurregeling), maar ook bijvoorbeeld de residency in Arita (gefinancierd vanuit de deelregeling Vormgeving).

De voordelen van het instrument open oproep zijn:

- mogelijkheid om kwalitatief hoogwaardige selectie te maken;
- voor iedereen toegankelijk + selectie door onafhankelijke deskundigen;
- biedt mogelijkheid tot samenwerking tussen deelnemers;
- gezamenlijke communicatie, voorbereiding en evaluatie door fonds.

Deelname aan een oproep staat open voor alle ontwerpers en makers uit de Nederlandse creatieve industrie. Op basis van de inzendingen stellen adviseurs samen met het fonds bureau een hoogwaardige en veelzijdige selectie samen. Het Stimuleringsfonds bevordert actief de samenwerking en kennisdeling tussen de deelnemers, ondersteunt de inhoudelijke en organisatorische voorbereiding en ontwikkelt communicatieactiviteiten. Per event verschilt de samenwerking, maar veelal omvat het een gezamenlijke voorbereiding en presentatie in Nederland, gezamenlijke publiciteit, een evaluatie van behaalde resultaten en het delen van kennis en ervaringen met vakgenoten.

Deelname aan toonaangevende internationale manifestaties is voortgezet vanuit het flankerend programma of van daaruit geïnitieerd.

¹ De oproepen gericht op deelname aan SXSW 2018 en de Salone del Mobile 2018 zijn gefinancierd vanuit DGBEB-BZ-middelen (beschikking BZ2017.1139509).

² Voor alle activiteiten in het kader van de Architectuur Biënnale in Venetië heeft het fonds nauw samengewerkt met Het Nieuwe Instituut.

Daarbij blijft het streven naar een goede spreiding tussen de disciplines. In 2017 en 2018 ging het onder meer om de volgende manifestaties:

- SXSW 2018 (gestart in 2017) en SXSW 2019 (voorbereiding in 2018);
- Salone del Mobile 2018 (gestart in 2017) en Salone del Mobile 2019 (voorbereiding in 2018);
- Gamescom 2018 (voorbereiding en uitvoering in 2018 via een opdracht aan Dutch Games Association);
- GDC San Francisco 2018 (voorbereiding in 2017) en GDC San Francisco 2019 (voorbereiding 2019, kleinere opdracht vanuit flankerend, vanwege aanvraag in de regeling);
- Architectuur Biennale Venetië 2018 (voorbereiding in 2017, in samenwerking met Het Nieuwe Instituut);
- Manifesta Palermo 2018;
- Prague Quadrennial of Performance Design and Space 2019 (voorbereiding in 2017, budget en opdracht in samenwerking met DPA); en
- Arita Residency 2017 en 2018 (gecontinueerd en in 2017 en 2018 voorbereid).

Delegaties uit de creatieve industrie en van de ministeries hebben veel van bovenstaande manifestaties bezocht. Het Stimuleringsfonds werkt in die gevallen met de posten in het land van de manifestatie en het ministerie van OCW en/of BZ samen om het programma samen te stellen. Zo heeft het fonds bijgedragen aan het programma van het bezoek van OCW-minister Van Engelshoven aan de Salone del Mobile 2018 en het bezoek van DG Barbera Wolfensberger aan de Architectuur Biennale 2018 in Venetië.

Focus- en maatwerklanden

In het beleidskader is het fonds gevraagd in de uitvoering van het programma te streven naar een verdeling van de beschikbare middelen voor de focus- en maatwerklanden van 75% en de resterende 25% voor de overige landen. Dat lukt. Binnen de regeling is in 2018 in totaal 73,38% van de gehonoreerde middelen naar projecten in de focus- en maatwerklanden gegaan. Dit loopt dus nagenoeg in de pas met het streefpercentage. Dit kan enerzijds worden verklaard doordat er reeds banden zijn tussen Nederland en deze landen op het gebied van culturele uitwisseling in de creatieve industrie. Anderzijds kan het hoge percentage ook komen doordat potentiële aanvragers afzien van het indienen van een aanvraag voor een project dat zich op een ander land dan de focus- en maatwerklanden richt. Daardoor kan het zijn dat buitenlandse vraag naar samenwerking met de Nederlandse creatieve industrie buiten de focus- en maatwerklanden het Stimuleringsfonds niet bereikt. Hierbij valt nog het volgende op te merken:

- Het fonds stuurt op een verdeling van 75-25% via communicatie op de website, gesprekken en alle andere uitingen van informatieverstrekking over de regeling; zowel naar aanvragers/het veld als naar de commissieleden toe.
- Indien prioritering noodzakelijk is bij overschrijding van het budget binnen een ronde, geldt dat projecten in de focus- en maatwerklanden hoger in de prioritering eindigen.
- Per ronde wordt gemonitord wat het percentage binnen het aangevraagde bedrag en het gehonoreerde bedrag is in de focus- en maatwerklanden; dit wordt in de aanbestedingsbrieven aan het bestuur opgenomen.
- Het percentage van 73,38% aan ondersteuning van projecten in de focus- en maatwerklanden in het totale programma in 2018 betekent een stijging van ruim 10% ten opzichte van 2017.

Overzicht aantal aanvragen en ontvangen subsidies

Het overzicht over de totale uitgaven van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie met betrekking tot het Programma Internationalisering Ontwerpsector staat vermeld in de jaarverantwoordingen van 2017 en 2018. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal ontvangen en verleende subsidies en de daarmee gepaard gaande bedragen.

tabel I

	2017		2018	
Deelregeling Internationalisering				
Aantal aanvragen	108	€ 2.808.460	84	€ 2.343.500
Verleend	40	€ 762.017	38	€ 769.404
Vouchers Internationaal³				
Aantal aanvragen	87	€ 118.788	105	€ 116.527
Verleend	67	€ 92.797	75	€ 99.645
Talentontwikkeling in Internationale Context⁴				
Aantal aanvragen	NVT	NVT	16	€ 303.547
Verleend	NVT	NVT	4	€ 87.500
Open Oproep Salone del Mobile⁵				
Aantal aanvragen	47	€ 293.075	29	€ 239.315
Verleend	11	€ 68.500	11	€ 70.769

In 2017 kon het fonds in totaal 117 projecten ondersteunen vanuit doelstelling 1 van het ICB. In 2018, mede door de intensiveringen groeide dat aantal tot 128. De regelingen hebben een goede bekendheid in de creatieve industrie en vormen samen een ferme basis om bij te dragen aan de doelstellingen van het ICB.

Flankerend beleid

Het fonds ondersteunt ook projecten in de focus- en maatwerklanden vanuit het flankerend beleid van het Programma Internationalisering Ontwerpsector en tevens vanuit de basisregelingen die onderdeel uitmaken van de instellingssubsidie. In 2018 is besloten om een bedrag van € 70.000 uit het budget van de subsidieregeling Internationalisering over te hevelen naar het flankerend budget, zodat het fonds actiever en gericht kan inspelen op actuele vragen en ondersteuningsbehoeftes die door urgentie of vorm niet goed aansluiten bij de Deelregeling Internationalisering. Hierover is goed contact met de posten. In 2018 zijn uit die flankerende middelen de volgende activiteiten gefinancierd: Gamescom in Duitsland, London Fashion Showcase, het Dutch Stuff Pavilion in het Verenigd Koninkrijk en deelname aan SXSW 2019.

¹ Mutant Matter, Dutch Invertuals en ZwartFrame op de Salone del Mobile 2018

³ In 2017 werden de vouchers niet uit ICB-middelen gefinancierd maar uit de instellingssubsidie OCW. Door de intensiveringen worden de vouchers sinds 2018 gefinancierd vanuit ICB-middelen (OCW).

⁴ Talentontwikkeling in Internationale Context startte met dank aan de intensiveringen in 2018 en maakt onderdeel uit van de ICB-middelen (OCW).

⁵ De Open Oproep Salone del Mobile 2018 (uitgezet in 2017) is net als bijvoorbeeld de deelname aan SXSW en Gamescom gefinancierd vanuit tijdelijke middelen van DGBEB BZ voor het ondersteunen van Nederlandse ontwerpers op internationale manifestaties. Deze middelen (€ 125.000 per jaar) heeft het fonds vanaf 2019 niet meer. Door de intensiveringen van de minister kan het fonds deze open oproepen continueren vanuit het reguliere ICB. Hierdoor is de financierings- en verantwoordingsstructuur duidelijker en eenvoudiger geworden. De Open Oproep Salone del Mobile 2019 (uitgezet in 2018) is vanuit de ICB-intensiveringen gefinancierd.

¹ Mutant Matter, Dutch Invertuals en Thomas Ballouhey op de Salone del Mobile 2018

Doelstelling 2: Inclusive Cities & Societies through Design

Binnen het beleidskader internationaal cultuurbeleid 2017-2020 (doelstelling 2) voert het fonds een vierjarig programma uit onder de titel 'Inclusive Cities & Societies through Design'. Het programma richt zich op vier landen: Turkije, Rusland, Egypte en Marokko en staat open voor projecten binnen de drie hoofdisciplines van de creatieve industrie en alle mogelijke crossovers. Centraal in het programma staat de rol en inzet van ontwerp(denken) in het bevragen van en bieden van oplossingen voor snelle urbanisatie en de maatschappelijke thema's die hieraan gelieerd zijn. Het fonds stimuleert crossdisciplinair werken met relevante stakeholders, zowel binnen de ontwerpdisciplines als daarbuiten. Het programma streeft naar wederkerige samenwerking, het vergroten van vertrouwen en begrip tussen Nederland en de vier landen.

In anderhalf jaar tijd is het Stimuleringsfonds erin geslaagd een methodiek te ontwikkelen waarin het (ontwerp)veld zowel in Nederland als in de vier landen is geactiveerd. Er zijn nieuwe netwerken opgebouwd, bestaande zijn verstevigd en er is bovendien een impact framework ontwikkeld.

↑New Urban Media Centre in Yekaterinburg, SVESMI HOLDING BV

Met het programma streeft het Stimuleringsfonds naar:

- het opbouwen van duurzame samenwerkingen en (kennis) netwerken tussen Nederland en Turkije, Rusland, Egypte en Marokko;
- het versterken van projecten die lokaal geworteld zijn en gebaseerd op een lokale vraag;
- het bevorderen van een inclusieve en gelijkwaardige benadering van opgaven, samenwerkingen en uitwisseling.

De methodiek die het fonds hanteert in dit programma is als volgt:

- Bouw en verstevig netwerken tussen Nederland en de vier landen binnen de ontwerpgebieden en aanpalende sectoren, de posten, makers, ontwerpers, culturele organisaties, NGO's en bedrijfsleven.
- Haal de lokale vraag en behoefte op door ook op locatie

bijeenkomsten te organiseren en ontmoeting en gesprek te faciliteren.

- Activeer het veld door middel van open oproepen.
- Programmeer kennisdeling en faciliteer coalitievorming, bijvoorbeeld door middel van meet-ups en bezoekersprogramma's.
- Peer-to-peer learning door delen van ervaringen, netwerken en het analyseren van (onverwachte) effecten.
- De internationale samenwerking en het perspectief vanuit Turkse, Russische, Egyptische en Marokkaanse zijde in alle stappen inbedden. De internationale partner is cruciaal in het slagen van projecten. In de constructie van het programma dient dit goed te worden gefaciliteerd.
- Breder delen van de projecten en met name van de methodiek in de projecten en ervaringen in internationale samenwerking door middel van een op maat gemaakte communicatiestrategie.

Activiteiten 2017 en 2018

Het programma omvat open oproepen en initiërende, ondersteunende flankerende activiteiten, waaronder inspirerende en informerende meet-ups, teambijeenkomsten, inloopspreekuren en aanvullende opdrachten. De opzet is ontwikkeld op basis van gesprekken met stakeholders, een oriëntatieris naar de vier landen en feedback van ontwerpers en experts in het veld. Door de programmatische opzet is er ruimte en flexibiliteit om tijdens het programma doeltreffende aanpassingen te verrichten. Naast de ontwikkeling van een impact framework is ook een start gemaakt met het ontwikkelen van een passende communicatiestrategie.

Oriëntatieris Caïro ↑

Het eerste jaar (2017) stond in het teken van het inventariseren van de vraag. De vier focuslanden zijn divers wat betreft hun culturele landschap en de bekendheid ervan bij Nederlandse ontwerpers en makers. In de beleidsperiode 2013 - 2016 zijn er weinig aanvragen ingediend en gehonoreerd die plaatsvinden in deze vier focuslanden. Hoewel er enkele projecten waren ondersteund in deze landen, was er nog weinig zicht op de voorwaarden voor een geslaagd project. Bovendien verschillen de landen van elkaar wat betreft politieke stabiliteit, de ontwikkeling van het maatschappelijk middenveld, het naleven van mensenrechten en veiligheid.

↑ Oriëntatieris Moskou

In oktober 2017 hebben directeur-bestuurder Syb Groeneveld en programmaleider Zineb Seghrouchni de steden Istanbul, Moskou, Caïro en Rabat bezocht. Samen met de posten in de desbetreffende landen is een passend programma voor een korte oriëntatieris van maximaal drie dagen per land samengesteld. Naast de posten zijn sleutelfiguren in het veld geraadpleegd, waardoor in korte tijd met de juiste personen kon worden gesproken. Tijdens het bezoek hebben individuele gesprekken en een of twee rondetafelgesprekken plaatsgevonden met relevante lokale partijen, waaronder ontwerpers, makers, culturele organisaties, experts en de publieke en private sector. Ook zijn er werkbezoeken afgelegd aan plaatsen waar een opgave zich manifesteert. Doel van de reis was het verkrijgen van een indruk van de urgente stedelijke vraagstukken in de vier landen, het lanceren van het programma, de aankondiging van de open oproepen en het leggen van waardevolle contacten met relevante lokale partners.

Open oproepen TREM-landen

Het Stimuleringsfonds zet tot en met 2020 twee series van open oproepen uit. Hiermee spoort het fonds makers, ontwerpers en culturele organisaties in Nederland aan om een plan in te dienen voor een project dat ontwerp inzet voor duurzame en inclusieve samenwerkingen en steden in een van de TREM-landen. De projecten kunnen diverse vormen aannemen, van artistiek, speculatief of ontwerpend onderzoek tot de implementatie van een pilot, interventie of campagne. Binnen het programma (Open Oproep #1 en #2) streeft het fonds naar diversiteit van de selectie wat betreft thema's, disciplines, projectvormen, locaties en partners.

Beide open oproepen bestaan uit twee fasen. De startfase bestaat uit vooronderzoek, het concretiseren van de samenwerking met de partners, het aanscherpen van de onderzoeksvragen, het uitwerken van het communicatieplan, de planning en de begroting en het vinden van de benodigde cofinanciering voor fase 2. De tweede fase betreft de uitvoeringsfase, waarin het project wordt gerealiseerd.

Om aanvragers te begeleiden bij hun aanvraag is een specifieke leidraad voor het opstellen van een projectplan ontwikkeld waarin leervragen uit het impact framework zijn opgenomen, organiseert het fonds diverse bijeenkomsten (zie 'Flankerende activiteiten doelstelling 2') en hebben aanvragers de mogelijkheid om fondsmedewerkers telefonisch of per mail te benaderen.

De beoordeling van de open oproep heeft de vorm van een tender. Na de selectie kunnen afgewezen aanvragers telefonisch contact opnemen voor feedback. De adviescommissie bestaat uit een adviseur voor elk land, een generalist en zo nodig een expert(s) in een bepaalde discipline die binnen de groep landenadviseurs niet voldoende vertegenwoordigd is. De commissieleden lezen de aanvragen van alle landen en geven een score (0 = sluit niet goed aan, 1 = sluit aan, 2 = sluit zeer goed aan) op basis van drie beoordelingscriteria:

- de relevantie van het onderwerp (de vraagstelling);
- de mate waarin inhoud en projectvorm elkaar versterken en daarin onderscheidend zijn;
- de mate van (potentie voor) volwaardige samenwerking met lokale partners, de deskundigheid van de betrokken partijen en in hoeverre er sprake is van een evenwichtige verdeling van het budget.

Indien nodig, geeft de landenadviseur tijdens de vergadering meer informatie over de lokale context van het desbetreffende land. Ook laat het fonds zich vooraf informeren door de posten in de vier landen over de deskundigheid en reputatie van de lokale partners binnen de voorgestelde coalities. De scores bij aanvang van de vergadering zijn een startpunt voor de discussie. De uiteindelijke inhoudelijke beoordeling geeft de doorslag.

Open Oproep TREM #1

Eind 2017 heeft het fonds de eerste serie open oproepen uitgezet (deadline 7 maart 2018). Voor deze open oproep was een totaalbudget van € 175.000 per land gereserveerd. De open oproep bestond uit twee fasen.

Lees hier de teksten van de eerste open oproep:

- [Open Oproep Turkije #1](#)
- [Open Oproep Rusland #1](#)
- [Open Oproep Egypte #1](#)
- [Open Oproep Marokko #1](#)

Fase 1 (onderzoeksfase)

Periode 20 april – 3 september 2018

Selectie van maximaal vier projecten per land

Subsidie maximaal € 15.000 per project (cofinanciering niet vereist)

Fase 2 (uitvoeringsfase)

Periode 3 september 2018 – 3 september 2019

Selectie van maximaal twee projecten voor Turkije en Rusland of

maximaal drie projecten voor Egypte en Marokko per land

Subsidiebedrag tussen € 40.000-€ 50.000 per project (cofinanciering vereist)

De geselecteerde projecten in Turkije bevinden zich in kleine en grotere steden, buiten Istanbul. Ze zijn gericht op duurzame mobiliteit (fietsen), circulaire landbouw, sociale cohesie en participatie. In Rusland liggen de projecten geografisch zeer verspreid in het land en zijn de aanvragen vooral gericht op het verbeteren of ontwikkelen van de openbare ruimte. In Egypte bevinden de projecten zich in Alexandrië en in Caïro. De ingediende aanvragen bevinden zich op het snijvlak van kunst, cultuur en erfgoed en zijn relatief kleinschalig qua opzet en uitvoering, maar groots in potentiële impact en kennisontwikkeling en -deling. In Marokko bevinden de projecten zich ook in verschillende steden, onder andere in Rabat, Tiznit, Casablanca en Meknes. In dit land komen thema's aan bod als sociale huisvesting, de verbetering van openbare ruimtes in buitenwijken van de stad en het belang van creatieve bottom-up en *grassroot*-initiatieven.

tabel 2 (zie pagina 16)

tabel 3 (zie pagina 16)

tabel 2

Overzicht aanvragen Open Oproep TREM #1					
Open oproep	In behandeling	Afgewezen	Gehonoreerd	Bedrag aangevraagd	Bedrag gehonoreerd
Fase 1					
Turkije	11	7	4	€ 161.060	€ 59.900
Rusland	20	16	4	€ 269.998	€ 57.720
Egypte	12	8	4	€ 336.125	€ 56.685
Marokko	13	9	4	€ 191.665	€ 57.265
Totaal	56	40	16	€ 958.848,00	€ 231.570,00
Fase 2					
Turkije	4	1	3*	€ 229.885	€ 172.385
Rusland	4	2	2	€ 268.560	€ 119.780
Egypte	4	2	2*	€ 150.030	€ 72.780
Marokko	4	1	3	€ 192.160	€ 144.970
Totaal	16	6	10	€ 840.635,00	€ 509.915,00

* De adviescommissie heeft voor fase 2 op basis van de scores het bestuur geadviseerd drie i.p.v. het streefaantal van twee projecten te selecteren voor Turkije. Daarnaast konden er voor Egypte maximaal drie projecten worden geselecteerd voor de vervolgfase, maar zijn uiteindelijk twee projecten positief beoordeeld.

tabel 3

Selectie Open Oproep TREM #1					
	Stad en land	Aanvrager / Nederlandse partij	Project en link naar samenvatting	Discipline	Gehonoreerd voor fase
1	Lüleburgaz, TR	Artgineering/Novusens/Sustainable Solutions	Lüleburgaz Bisiklette Biniyor	architectuur	1 en 2
2	Mersin, TR	Ekim Tan, Play the City	Toroslar Interactive Citylab	architectuur	1 en 2
3	Erzincan, TR	IND [Inter.National.Design]	Closing the Circle	architectuur	1 en 2
4	Izmir, TR	FABRICations	Izmir Metabolic Cycling Network	architectuur	1
5	Samara, RU	Schiemann Weyers Architects	The 'Samarsky Yard'	architectuur	1 en 2
6	Yekaterinburg, RU	SVESMI HOLDING BV	New Urban Media Centre in Yekaterinburg	architectuur	1 en 2
7	Dobrograd, RU	Yin Aiwen	Prototyping Future Energy	digitale cultuur	1
8	Tomsk, RU	LEVS architecten	LLTomsk One - Living Laboratory Tomsk	architectuur	1
9	Alexandrië, EG	Shift Works	Connecting Delta's	architectuur	1 en 2
10	Caïro, EG	Lada Hrsak	El Labana Gardens	architectuur	1 en 2
11	Caïro, EG	René Boer	Grounded Urban Practices	architectuur	1
12	Caïro, EG	MAATworks	Hope for Embaba	architectuur	1
13	Casablanca, MA	BureauSLA	Affordable Housing Casablanca	architectuur	1 en 2
14	Rabat, MA	NoRA	PLAY CITY	architectuur	1 en 2
15	Tiznit, MA	Slow Matter NL	LEARNING WITH TIZNIT	architectuur	1 en 2
16	Meknes, MA	Sara Frikech	Sahrij	architectuur	1

Open Oproep TREM #2

In september 2018 heeft het Stimuleringsfonds de tweede serie open oproepen uitgezet (deadline 21 januari 2019). Er is voor deze open oproep een totaalbudget van € 260.000 per land gereserveerd.

Naar aanleiding van de eerste open oproep is een aantal lessen getrokken voor de tweede open oproep:

- Er is gekozen om één gezamenlijke open-oproep tekst uit te schrijven voor de vier landen.
- De eerste serie open oproepen leverde vooral projecten op binnen de discipline architectuur. De tweede open oproep is om die reden opener en toegankelijker geformuleerd voor projecten die zich tot de disciplines vormgeving en digitale cultuur en alle mogelijke cross-overs verhouden. Het fonds ziet dat, in verhouding tot de eerste open oproep, de disciplines vormgeving (ambachten, mode, illustratie, textiel, grafisch ontwerp en typografie) en digitale cultuur (interaction design, games en VR) binnen de ingediende aanvragen van de Open Oproep #2 meer vertegenwoordigd zijn.
- Voor de tweede open oproep is voldoende budget gereserveerd

voor het ondersteunen van de tweede fase van alle geselecteerde projecten in de eerste fase. Dit draagt ertoe bij dat mits de samenwerking en de ontwikkeling binnen een geselecteerd project positief verlopen, er voldoende financiering is en er geen projecten afvallen.

- Voor de ontwikkeling van de tweede fase biedt het fonds meer coaching aan, afhankelijk van de vraag vanuit de teams. Het fonds organiseert een teambijeenkomst gericht op de (beoogde) impact van de projecten. Doel is een 'community of practice' op te bouwen binnen de context van het programma en de vraag te inventariseren, om zodoende een goede match te vinden in begeleiding uit het netwerk van het fonds (van adviseurs, instellingen, posten etc.). Het uiteindelijke doel is om het niveau van de lopende projecten te versterken in kwaliteit.
- Voor fase 2 zal, naast het indienen van een projectplan, aan de teams de mogelijkheid worden gegeven van een presentatie of een vorm worden toegevoegd waarin de stem van de lokale partner beter overkomt, en zo ook het lokale perspectief. Op welke manier dit precies zal worden aangeboden, wordt onderzocht.

↑ PLAY CITY in Rabat, Network of Research & Architecture BV

tabel 4

Overzicht aanvragen Open Oproep TREM #2 fase 1		
land	In behandeling	Bedrag aangevraagd
Turkije	9	€ 133.870
Rusland	9	€ 134.708
Egypte	6	€ 89.495
Marokko	14	€ 204.139
Totaal	38	€ 562.212,00

Lees hier de tekst

→ [Open Oproep Turkije, Rusland, Egypte, Marokko #2](#)

De bekendmakingsdatum voor Open Oproep #2 fase 1 is 4 maart 2019.

Impact framework en methodiek

Het Stimuleringsfonds wil leren over zijn impact en de impact van de projecten die binnen dit programma worden ondersteund. Vanwege de complexiteit en maatschappelijke focus heeft het fonds in samenwerking met Phil Compennolle (strategie- en impact-consultant bij Avance) in een vroeg stadium van het programma een programmalogica en een impact framework ontwikkeld. Met het impact framework kan het fonds de impact meten en benoemen, door een iteratief proces van monitoring en evaluatie. Het onderzoeken van de impact van het programma en van de ondersteunde projecten is opgezet als een continu leerproces dat telkens verbeterd of aangepast wordt qua focus vanwege inzichten gedurende het proces. Naast cijfermatige data (bijv. landen, financiering, bereik etc.) worden vooral ook kwalitatieve data opgehaald over ervaringen, leer- en maatschappelijke effecten, (on)verwachte spin-offs, door middel van interviews, bijeenkomsten en surveys.

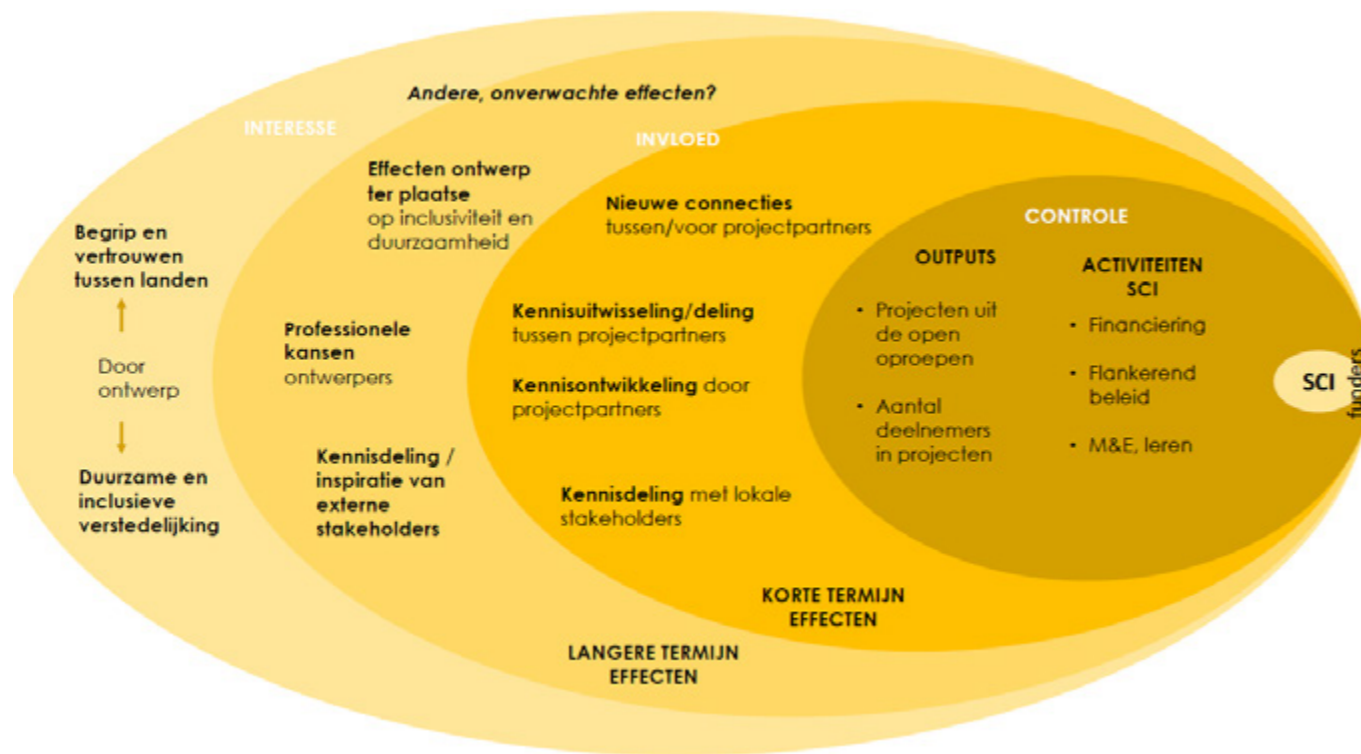
In 2017 is voor het programma een programmalogica ontwikkeld en een leerproces opgesteld en zijn de indicatoren en leervragen gedefinieerd. In 2018 heeft het fonds een start gemaakt met het analyseren van de eerste bevindingen en resultaten van de 16 ondersteunde projecten uit de eerste serie open oproepen. Zo heeft het fonds de leervragen met betrekking tot de reflectie van fase 1 verwerkt in een specifieke leidraad projectplan voor de vervolgfase, zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd in het kader van kennisdeling (zie verderop flankerende activiteiten) en worden de ondersteunde projecten verspreid via onze communicatiekanalen en internationale nieuwsbrief. Hieronder een beknopte weergave van de programmalogica, de methodiek, verwachte invloedssferen van het programma en de ondersteunde projecten.

Flankerende activiteiten doelstelling 2

Naast de open oproepen heeft het fonds verschillende initiërende, ondersteunende flankerende activiteiten georganiseerd – waarvan een aantal samen met Het Nieuwe Instituut, de RVO, Hivos en de posten in Turkije, Egypte en Marokko. Hiermee bouwt en versterkt het fonds binnen het programma de netwerken en (kennis)uitwisseling tussen Nederland en de vier landen binnen de ontwerpdisciplines en andere relevante domeinen. Onderdeel hiervan is het impact framework van het programma, waarin 'joint-learning' centraal staat.

Vanaf najaar 2018 haakt het fonds ook aan op relevante evenementen in de vier landen om op locatie de opgedane kennis te delen, het programma lokaal te verankeren en de lokale partners en andere stakeholders van de ondersteunde projecten te ontmoeten en hun ervaringen te horen. In 2018 zijn de eerste bijeenkomsten met lokale partners van de projecten georganiseerd in Istanbul en Marrakech.

figuur 1:
Programmologica 'Inclusive Cities & Societies through Design'

Design solutions for more inclusive and sustainable cities

Design impact
 Growth designers
 Inspiration

Design Exchange
 Connect

SCI support

Programme goal =
 Design solutions for more inclusive and sustainable cities

Therefore, we aim for

- Applying design for urban challenges
- Professional growth of designers (experience, network, knowledge)
- Inspiring potential stakeholders about the role of design and designers for solving urban challenges

Through

- Design thinking, research, processes, solutions...
- Exchange of knowledge and experiences, between designers and other stakeholders involved
- Connect and developing networks

Which SCI supports through the international programme

tabel 5

Overzicht flankerende activiteiten Internationalisering DS2 t/m januari 2019				
Datum	Titel	Werkvorm	Locatie	Aantal deelnemers
06-12-2017	Inspiratiesessie	bijeenkomst	Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	8
13-02-2018	Meet-up Rusland #1	meet-up	HipHopHuis, Rotterdam	37
14-02-2018	Meet-up Turkije #1	meet-up	HipHopHuis, Rotterdam	28
15-02-2018	Meet-up Egypte #1	meet-up	HipHopHuis, Rotterdam	23
16-02-2018	Meet-up Marokko #1	meet-up	HipHopHuis, Rotterdam	48
12-04-2018	Keynote game developer Rami Ismail	lezing en interview tijdens het event 'Bring It On'	Theater Rotterdam	max. 230
02-05-2018	Teambijeenkomst selectie: OO TREM #1	(netwerk)bijeenkomst	CIC Rotterdam	25
21-09-2018	Meet-up tijdens Istanbul Design Biennial	meet-up, i.s.m. de post in Istanbul	Akbank Sanat, Istanbul, Turkije	27
24-10-2018	Bijeenkomst Turkse persdelegatie RVO	presentatie van geselecteerde teams in Turkije i.s.m. RVO en de post in Istanbul	Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	11
5-12-2018	Netwerkdiner: OO TREM #2	netwerk diner voor sprekers meet-up OO TREM #2	Restaurant Op het Dak, Rotterdam	29
6-12-2018	Meet-up: OO TREM #2	meet-up	Het Nieuwe Instituut, Rotterdam	95
7-12-2018	Bezoekersprogramma: OO TREM #2	bezoekersprogramma, i.s.m. Het Nieuwe Instituut	Diverse locaties in Rotterdam	15
11-12-2018 t/m 13-12-2018	Presentatie tijdens African Crossroads Summit	driedaags symposium, expertmeeting en presentatie in de vorm van installaties van vijf projecten, i.s.m. Hivos	Villa Janna, Marrakech, Marokko	107 per presentatie
10-01-2019	International Clinic: OO TREM #2	(inloop)spreekuur i.s.m. Het Nieuwe Instituut en DutchCulture	Het Nieuwe Instituut, Rotterdam	14

Inspiratiesessie

In het kader van de verkenning en de ontwikkeling van een impact framework is een inspiratiesessie georganiseerd met ontwerpers en makers met relevante (werk)ervaring. Uitgenodigd en aanwezig waren Jan Willem Petersen (Specialist Operations Uruzgan's Legacy), Arthur Steiner (Hivos), Olaf Gerson (MLA+), Martin Knuijt (OKRA landschapsarchitecten) en Oliver Thill (Atelier Kempe Thill). Tijdens de bijeenkomst kreeg het fonds een beter beeld van de mogelijke reikwijdte van het nieuwe programma. Hierin werd de context van de vier landen besproken, de condities voor een gelijkwaardige samenwerking, de verwachte effecten van de projecten, de gewenste manier van werken en de beoogde rol van het Stimuleringsfonds. Het gesprek werd geleid door Phil Compennolle. De bevindingen uit deze sessie zijn verderop in deze rapportage opgenomen.

Meet-ups Turkije, Rusland, Egypte en Marokko #1

Het fonds organiseerde in het kader van de eerste serie open oproepen voor elk land een meet-up. Vier sprekers uit elk van de vier landen deelden hun inzichten over grootstedelijke vraagstukken: Vera Leonova (Graduate School of Urbanism, Moskou), Serhan Ada (Cultural Policy & Management, Istanbul Bilgi University), May al-Ibrashy (Built Environment Collective-Megawra, Caïro) en Amina Mourid en Hicham Bouzid (Think Tanger, Tanger). De sprekers gaven voorbeelden van hoe lokale initiatieven zich hiermee bezighouden vanuit cultuur en ontwerp. Aanwezigen hadden de mogelijkheid om vragen te stellen en kennis uit te wisselen met fondsmedewerkers, de sprekers en de cultureel attachés.

→ Zie hier de terugblik en foto's van de meet-ups OO TREM #1

Teambijeenkomst OO TREM #1

De teambijeenkomst bracht alle zestien geselecteerde teams van de eerste open oproep fase 1 bijeen. Doel van de bijeenkomst was kennismaken, ervaring uitwisselen met betrekking tot samenwerking en praktische zaken in de vier landen, aanvragers zo goed mogelijk voorbereiden op hun aanvraag voor fase 2 en hen informeren over het impact framework. Naast een korte presentatie van alle teams, presenteerde het fonds de aanvraagprocedure voor fase 2 en lichtte Phil Compennolle het impact framework toe.

Meet-up tijdens de Istanbul Design Biennial in samenwerking met de post in Istanbul

Als randprogrammering tijdens de 4e Istanbul Design Biennial organiseerde het fonds tijdens de opening een meet-up. Dit was een interessant moment voor een publieke meet-up, omdat een deel van de doelgroep (Turkse en Nederlandse ontwerpers) op dat moment in deze stad aanwezig was.

Met name de lokale partners van de vier geselecteerde teams van Open Oproep Turkije #1 fase 1 waren door het fonds uitgenodigd om

een publieke presentatie te geven. Zij deelden hun ervaring wat betreft de Turks-Nederlandse samenwerking in de eerste fase van hun project en spraken over hun visie op meer duurzame en inclusieve steden in de Turkse context en hoe hun project hieraan kan bijdragen. Consul-generaal drs. Bart van Bolhuis opende de bijeenkomst. Daarnaast lanceerde het fonds de tweede open oproep en was er de mogelijkheid om hierover vragen te stellen aan fondsmedewerkers en medewerkers van het consulaat-generaal in Istanbul.

Het Nederlands consulaat-generaal in Istanbul organiseerde gedurende de biënnale een reeks activiteiten onder de noemer 'Co-design: Designing our livable cities together'. De meet-up was binnen dit programma geprogrammeerd als de eerste 'co-design'-sessie. Met het CG is afgesproken dat het CG de locatie, de productie, de catering en de lokale communicatie in Turkije op zich neemt. Het fonds is verantwoordelijk voor de inhoud van de meet-up (sprekers, moderator, etc.) en de communicatie in Nederland.

→ [Meer informatie over het programma meet-up Istanbul](#)

Bezoek RVO Turkse persdelegatie

In het kader van het programma 'Co-design: Designing our livable cities together' organiseerde het CG samen met RVO een perstrip voor Turkse journalisten op het gebied van design en maatschappelijke toepassingen hiervan. De journalisten bezochten onder andere de Dutch Design Week in Eindhoven en verschillende ontwerpers in Rotterdam en Amsterdam. Het fonds organiseerde een bijeenkomst ter plekke bij het Stimuleringsfonds met de journalisten, waarbij twee geselecteerde teams in Turkije een presentatie gaven over hun project. De journalisten en de geselecteerde teams zijn nu met elkaar in contact.

Bezoekersprogramma, netwerkdiner en meet-up OO TREM #2

In het kader van de tweede open oproep organiseerde het fonds een nieuwe meet-up in Het Nieuwe Instituut. Het fonds nodigde hiervoor de volgende sprekers uit die actief zijn in het ontwerpveld in een van de vier landen: Haytham Nawar en Bahia Shehab (Cairotronica en American University in Cairo, Department of the Arts, Nagehan Kurali Alan en Selin Mörth (Design In Situ, Istanbul), Zhanna Guzenko en Oleg Khadartsev (Fridaymilk, Moermansk) en Kenza Benchouchaïb (Kulte Center for Contemporary Art, Rabat). Tevens was Amine Bendriouch (ABCB Amine Bendriouch – Couture & Bullshit, Marrakech) uitgenodigd, maar helaas was hij op het laatste moment verhinderd.

Rondom de meet-up is in samenwerking met Het Nieuwe Instituut een driedaags bezoekersprogramma voor de sprekers georganiseerd. Dit programma startte de eerste dag met een netwerkdiner georganiseerd door het fonds met zo'n achttien Nederlandse gasten, onder wie Charlie Koolhaas (socioloog, fotograaf en schrijver), Annelys de Vet (o.a. artistiek directeur Disarming Design from Palestine en

Op de derde dag bezochten de genodigden relevante projecten en ontwerpers in Rotterdam. Dit programma was samengesteld en georganiseerd door Het Nieuwe Instituut, met input van het fonds. De excursie voerde onder andere langs het project Gemaal op Zuid in de Afrikaanderwijk, de conferentie ThingsCon bij BlueCity, studio Manon van Hoeckel, het werkatelier van This is BOUW/The Commune en showroom MAMA.

African Crossroads summit in Marrakech en partnership met Hivos

Het thema van de summit georganiseerd door Hivos was 'The Fourth Industrial Revolution' en was gericht op de toekomst van Afrikaanse steden en samenlevingen bekeken vanuit architectuur, vormgeving en digitale cultuur. Vanwege de verschillende netwerken van Hivos en het Stimuleringsfonds en de gedeelde doelstellingen rondom inclusieve samenlevingen en de focus op (Noord-)Afrika werden de krachten gebundeld voor dit evenement in de vorm van een partnerschap. Het event was op uitnodiging toegankelijk voor zo'n honderd deelnemers actief binnen het ontwerpveld. Het fonds was lid van de advisory board en droeg inhoudelijk en financieel bij aan de programmering. De summit vormde een interessant podium voor de ondersteunde projecten in Marokko en Egypte. Het fonds gaf daarom de aanvragers van drie geselecteerde projecten in Marokko en van twee projecten in Egypte de opdracht om samen met de lokale partner tijdens de summit hun plan te presenteren. Dit deden zij middels installaties, exposities, onderzoek, presentaties en rondetafelsessies. Zineb Seghrouchni nam namens het fonds als spreker deel aan een rondetafelsessie 'Inclusive Cities & Societies' en bracht de tweede open oproep onder de aandacht bij de aanwezige Marokkaanse en Egyptische deelnemers. Tijdens de summit is het (kennis)netwerk met Hivos versterkt en zijn nieuwe verbindingen gelegd voor de invulling van activiteiten in 2019.

International Clinic OO TREM #2 in samenwerking met Het Nieuwe Instituut en DutchCulture

De editie van deze International Clinic van Het Nieuwe Instituut stond in het teken van de vier landen. Aanvragers voor OO TREM #2 kon-

hoofd master in design 'Think tank for visual strategies' bij het Sandberg Instituut Amsterdam), Said Belhadj (eigenaar PUHA en Raphia) en Malique Mohamad (Concrete Blossom). Het doel van het diner was de tweede fase van de open oproep verder onder de aandacht te brengen en een informeel moment te creëren waarop samenwerkingen (voor de open oproep) kunnen ontstaan.

Tijdens de meet-up gingen de sprekers in discussie met moderator Hassnae Bouazza. Na een rondgang langs alle projecten en de rijkdom aan inzichten van de internationale gasten, ging het gesprek verder in op de parallellen tussen de projecten en de uitdagingen die komen kijken bij het inzetten van ontwerp voor inclusieve samenlevingen. Elementen als het opbouwen van vertrouwen, de lastige kwestie van mobiliteit (visa's) en de contextgevoeligheid die nodig is om tot betekenisvolle samenwerkingen en projecten te komen, werden besproken.

→ [Zie hier de foto's en lees de terugblik meet-up Open Oproep TREM #2](#)

↑ Serie van vier meet-ups gericht op netwerk- en kennisuitwisseling Open Oproep TREM #1, februari 2018

den tijdens dit spreekuur hun conceptplan voorleggen en vragen over het programma stellen aan fondsmedewerkers. Daarnaast konden zij vragen stellen aan de landenadviseurs van DutchCulture en aan Willemijn Brakenhoff, Informatiepunt Creatieve Industrie & Internationalisering van Het Nieuwe Instituut, over werken in de vier landen en over (overige) financieringsmogelijkheden.

→ [Meer informatie over het programma International Clinic TREM](#)

Communicatieplan doelstelling 2

Het fonds scherpert de strategische communicatie aan binnen dit programma, om de kernboodschappen effectief te kunnen communiceren met onze doelgroepen (het ontwerpveld en aanverwante velden in Nederland en in de vier landen, de opdrachtgevers en projectpartners en een breder cultureel publiek). De communicatie met en over de focuslanden Turkije, Rusland, Egypte en Marokko vraagt om een politiek en cultureel sensitieve aanpak. Het fonds zoekt daarom een externe communicatiestrategie om een communicatiestrategie te ontwikkelen en uit te voeren. Het plan bouwt strategisch op naar december 2020. Het communicatieplan zal daarbinnen een link leggen met het impact framework en het belang van 'joint-learning'. In 2018 is de opdracht hiervoor verkend en geformuleerd onder begeleiding van Rachida Abdellaoui, communicatiestrategie en oprichter van Whisper.

↑ Installatie Stargaze van het project El Labana Gardens in Cairo, Egypte, tijdens African Crossroads in Marokko

Toelichting op werkwijze en samenwerking binnen het programma

Het fonds hecht waarde aan contact met het veld. Dit is zelfs cruciaal om goed te kunnen stimuleren, vraaggericht te kunnen werken en nieuwe verbindingen te kunnen leggen. Naast doorlopend telefonisch en per e-mail bereikbaar te zijn voor (potentiële) aanvragers, heeft het fonds spreekuren geïnitieerd, waarvan een aantal in samenwerking met Het Nieuwe Instituut. Omdat vrijwel alle projecten die het fonds binnen dit programma ondersteunt in het buitenland plaatsvinden, is het lastig om regelmatig projecten te bezoeken voor monitoring en evaluatie.

Indien toch een bezoek plaatsvindt, dan wordt dit gecombineerd met een delegatiebezoek, een verkenning vanuit flankerend beleid of de organisatie van een activiteit ter plaatse om de effectiviteit van het bezoek zo groot mogelijk te laten zijn.

Het fonds biedt tevens input voor internationale bezoekersprogramma's van DutchCulture en Het Nieuwe Instituut. Met Het Nieuwe Instituut wordt ook samengewerkt bij de programmering van het bezoekersprogramma voor doelstelling 2. Regelmatig komen internationale bezoekers binnen deze programma's bij het fonds over de vloer. Follow-up van dergelijke bezoeken bestaat onder meer uit samenwerking met Nederlandse ontwerpers, waarvoor een aanvraag wordt ingediend binnen de regeling.

In 2017 en 2018 is gebouwd aan de relatie met de posten. Er is een nieuwe vorm gevonden waarop het fonds informatie en advies omtrent aanvragen inwint bij het postennetwerk. Tevens is een aantal cultureel attachés gedetacheerd geweest bij het fonds: Roel van de Ven (VK), Beate Gerlings (D) en Janette Verrijzer (RU). Alle drie hebben zij meegewerkt aan de Deelregeling Internationalisering en hebben zij meegedraaid met andere regelingen. Dit bood hun een kijkje in de (culturele) keuken van het fonds, om vervolgens het ontwerpveld zo goed mogelijk te kunnen bedienen in hun functies op de ambassade of het consulaat-generaal.

Verderop in deze rapportage zijn de beweegredenen vermeld voor de werkwijze met de posten omtrent aanvragen die het fonds in behandeling neemt.

Stakeholdersoverleg

Er is veelvuldig overleg met de vaste stakeholders:

- Ministeries (OCW, BZ, BZK, EZ): er is veel contact met de individuele ministeries over de voortgang van het internationaliseringsbeleid, zowel op directieniveau als op programmaniveau en uitgesplitst naar cultuur, economie en internationaal.
- Creative Holland: er is structureel overleg binnen bureau Creative Holland en de Werkgroep Internationalisering, waaraan bijna alle stakeholders deelnemen, zoals DutchCulture, HNI, het Topteam, de Federatie Creatieve Industrie en de brancheorganisaties.

- DutchCulture: op zeer regelmatige basis neemt het fonds deel aan de veertien kerngroepoverleggen van de focus- en maatwerklanden voor bespreking van de voorstellen voor de programmamiddelen. Daarvoor is over de inhoud overigens ook buiten de overleggen contact tussen het fonds en de posten. Daarnaast zit het fonds in de adviesraad van de plusprogrammamiddelen.
- Het postennetwerk: het fonds heeft op basis van aanvragen regelmatig contact met het postennetwerk. Ook worden mogelijke kansen of input voor deelname van Nederlandse makers besproken en er is natuurlijk veel contact tijdens de terugkomdagen van de Nederlandse ambassades.
- Cultuurfondsen: ondanks het verdwijnen van het programma Dutch Cultural Manifestations Abroad, zoeken de cultuurfondsen internationaal op verschillende gebieden samenwerking op. Internationalisering wordt op directieniveau jaarlijks meermaals besproken. Dit geldt ook voor de samenwerking met Het Nieuwe Instituut. Het brede ICB-overleg (fondsen, ministeries, sectoroverstijgende ondersteuning) heeft deze beleidsperiode nog niet plaatsgevonden.
- Stakeholdersoverleg doelstelling 2: ongeveer twee keer per jaar vindt een overleg plaats met stakeholders binnen doelstelling 2. Dit wordt georganiseerd door BZ met OCW. Daarbij zijn aanwezig HNI, PCF, RVO, DC.

Communicatie met postennetwerk

Sinds de huidige beleidsperiode vraagt het fonds direct informatie op bij de cultureel attachés van het postennetwerk. Hiertoe is een format ontwikkeld. Dit directe contact wordt, zowel door de posten als door het fonds, als effectief en prettig ervaren. Er is ook een grote waarde in het directe contact tussen de post en de aanvragers. Na inname van elke ronde van de Deelregeling Internationalisering wordt de posten via de e-mail gevraagd om advies te geven op de volgende onderdelen van de aanvraag:

1. de positie, de expertise en het bereik van de lokale samenwerkingspartners;
2. de relevantie: sluit het project aan bij een lokale behoefte of rele vraag van de lokale partner (in de lokale context) en/of is te verwachten dat het project leidt tot vraag richting de Nederlandse creatieve industrie;
3. in maatwerk- en prioriteitslanden: in hoeverre sluit dit project aan bij de meerjarenstrategie van de post.

Het fonds streeft naar een terugkoppeling naar alle posten die advies hebben geleverd, ook als een aanvraag is afgewezen. In de beschikking van gehonoreerde projecten vragen wij de aanvragers het postennetwerk in het betreffende land uit te nodigen bij eventuele activiteiten.

1 Inloopspreekuur Open Oproep TREM #2

Conclusies

Deze tussentijdse rapportage presenteert de samenhang tussen de implementatie en de resultaten van alle onderdelen die het Stimuleringsfonds uitvoert binnen het internationaal cultuurbeleid. De reputatie van de Nederlandse creatieve industrie wordt, zo blijkt uit de rapportage, versterkt door het tonen van hoogwaardige selecties op relevante podia. Deze podia verschillen per discipline: binnen digitale cultuur is sprake van een festivalcultuur (zoals SXSW), bij vormgeving betreft het eerder tentoonstellingen of een beurs-gerelateerd cultureel programma (bijvoorbeeld Salone del Mobile) en bij architectuur zijn het veelal symposia, tentoonstellingen of biënnales (Venetië, Chicago). De focus- en maatwerklanden worden goed bediend en de kwaliteit van ondersteunde projecten gaat, blijkens de evaluatie, nog steeds vooruit.

Gecombineerd met de laagdrempelige voucherprocedure en de open oproepen brengt het Programma Internationalisering Ontwerpsector jaarlijks meer dan 150 relevante Nederlandse projecten naar een internationaal publiek. Dat resoneert en vertaalt zich in extra aandacht in onder andere de internationale pers. Het verruimen van het werkterrein gaat samen met het versterken van de reputatie van het Nederlandse ontwerpveld. Zowel binnen DS1 als DS2 concludeert het Stimuleringsfonds dat de interdisciplinaire werkwijze van de ontwerpdisciplines Nederland onderscheidend maakt en ervoor zorgt dat projecten met een cultureel maatschappelijke invalshoek een nieuwe laag toevoegen aan het werken aan grote maatschappelijke transitie zoals het klimaat, mobiliteit en leefomgeving. Om die kwaliteit zichtbaar te maken is langetermijnbeleid nodig voor het opbouwen van vertrouwen en duurzame relaties én het creëren van betekenisvolle resultaten.

Binnen doelstelling 2 van het ICB heeft het fonds het programma thematisch verfijnd. Halverwege de beleidsperiode kan worden opgemerkt dat het bouwen aan (nieuwe) relaties tussen het culturele ontwerpveld in Nederland en in de vier landen de kernopgave is. Dit vergt veel energie en een verbindende en programmatische manier

van werken. In Rusland en Turkije heeft dat reeds geleid tot een aantal inhoudelijk sterke samenwerkingen op basis van reciprociteit. Met name tussen Nederland en Marokko en Nederland en Egypte is het nodig intensief te bouwen aan nieuwe netwerken, culturele uitwisseling en infrastructuur. Inhoudelijk zijn er veel raakvlakken, maar de praktische uitwerking vraagt connecties, begeleiding en ervaring. De grote variëteit in disciplines en de verschillende context in de landen vragen om maatwerk in werkvorm, benadering en verbinding. De intensieve samenwerking tussen fonds, de posten en de projecten werkt daarbij zeer goed.

Tot slot, de complexiteit van de DS2 TREM-landen (economisch, maatschappelijk en politiek) in relatie tot de culturele doelstelling vraagt om een impact framework dat het doel en de invloedssferen van het programma en de projecten kan definiëren en vervolgens kan laten zien op basis van de uitkomsten. Het fonds is in 2017 gestart met het opzetten van zo'n framework. Deze methodiek helpt het fonds, de posten, de ondersteunde partijen én het ons omringende veld om de DS2-projecten binnen de specifieke context van een land te positioneren en in samenhang met elkaar aan anderen te kunnen vertellen waarom deze projecten op deze wijze tot stand zijn gekomen. De verdere monitoring, duiding, specificering en evaluatie van de ondersteunde projecten zullen binnen het impact framework ook in de resterende periode worden uitgewerkt.

Ready, Set, Go!, Better Known As op de Salone del Mobile 2018 ↑

↑ Metamorphism: Yulem, Shahr Livne op de Salone del Mobile 2018

Gameontwikkelaar Rami Ismail tijdens Bring it on ↓

Uitgelichte activiteiten en projecten in 2017 en 2018 (D1)

Uitgelichte projecten in 2017

1. **Palermo Atlas, Manifesta in samenwerking met OMA**
2. **Joris Laarman Exhibition, Museum of Fine Arts, Houston**
3. **'Read/Write (w/t)', LUSTlab**
4. **Água Paulista, OOZE Architects**

1. Onderzoek naar en publicatie over sociale en ruimtelijke transformatieprocessen

De twaalfde editie van Manifesta, de door Europa trekkende biënnale voor hedendaagse kunst, vond in 2018 plaats in Palermo. Deze stad staat voor diverse geopolitieke uitdagingen, waaronder de vluchtelingenopvang en klimaatverandering. De Nederlandse organisatie van Manifesta nodigde Office for Metropolitan Architecture (OMA) uit om het evenement te cureren. Het was daarmee de eerste keer dat een architectenbureau een dergelijke rol in het evenement vervulde. Onder leiding van architect Ippolito Pestellini Laparelli zocht Manifesta naar nieuwe benaderingen van de architectonische, stedenbouwkundige, economische, sociale en culturele transformatieprocessen die in Palermo aan de gang zijn. Pestellini Laparelli werd daarbij ondersteund door een team van ontwerpers uit verschillende disciplines en landen, zoals Mirjam Varadinis (Zwitserland), Andrés Jaque (Spanje) en filmmaker Bregtje van der Haak. Het inhoudelijke fundament voor de biënnale legde OMA met de Palermo Atlas, een interdisciplinaire beschouwing en analyse van de stad en de regio. Deze studie vormde het kader voor het curatorschap en bood het stadsbestuur aanknopingspunten voor hun toekomststrategieën. De aanvraag richtte zich specifiek op het publiceren van de Atlas. Het Milanese Humboldt Books was betrokken als uitgever van de publicatie.

Project: Palermo Atlas
Aanvrager: Manifesta i.s.m. OMA
Subsidie: € 46.158

2. Reizende tentoonstelling en publiek programma in de Verenigde Staten

Het Museum of Fine Arts in Houston vroeg subsidie voor een Amerikaanse tour van de tentoonstelling met werk van Joris Laarman. Deze tentoonstelling (JorisLaarmanLab) was eerder in 2015 in het Groninger Museum te zien. De expositie reisde achtereenvolgens langs het Cooper Hewitt, Smithsonian Design Museum in New York, High Museum of Art in Atlanta en Museum of Fine Arts in Houston. Curatoren Mark Wilson en Sue-an van der Zijpp stelden in samenwerking met Laarman en zijn partner Anita Star de tentoonstelling samen. Per deelnemende instelling in de Verenigde Staten zorgde een curator voor een gepaste presentatie.

Project: Joris Laarman Exhibition
Aanvrager: Museum of Fine Arts, Houston
Subsidie: € 25.000

3. Nieuw experimenteel werk maken voor een internationale typografiebiënnale in Zuid-Korea

LUSTlab was uitgenodigd als exposant voor de vijfde editie van Typo-janchi, de internationale typografiebiënnale in Seoul. De ontwerpstudio was als enige deelnemer gevraagd een nieuw werk te maken dat aansloot op het biënnalthema 'Body'. LUSTlab stelde een experimentele, interactieve installatie 'Read/Write (wt)' voor, die de toekomstige rol van typografie en ontwerp bevroeg. Zo stelden zij onder meer de vraag wat er kan gebeuren wanneer je als ontwerper alleen het systeem bedenkt dat vervolgens zichzelf ontwerpt. De installatie liet het publiek ervaren hoe een machine kan leren 'lezen en schrijven' door middel van het gebruik van neurale netwerken en 'machine learning'. Gedurende de tentoonstelling ontwikkelde de installatie zich. Het proces hoe de computer 'leert' en informatie categoriseert, werd aan het publiek als een work-in-progress gepresenteerd. De installatie bestond uit projecties, schermen en 3D-sensoren. LUSTlab kijkt met een kritische blik naar de technieken die ze gebruiken en ook de beperkingen van de systemen speelden een belangrijke rol in het project. Andere Nederlandse deelnemers aan de typografiebiënnale waren Experimental Jetset, Michiel Schuurman en Hansje van Halem.

Project: Read/Write (w/t),
Aanvrager: LUSTlab
Subsidie: € 13.520

4. Van ontwerpend onderzoek naar pilot en internationale manifestatie

OOZE presenteerde op uitnodiging van de 11e São Paulo Architecture Biennial de resultaten tot nu toe van het project Água Carioca. Água Carioca onderzoekt sinds 2012 de inzet van gedecentraliseerde, natuurlijke waterzuivering via inheemse planten. Intussen is er in Rio een werkend pilotproject van de methodiek gerealiseerd. Ontwerpend onderzoek naar de lokale omstandigheden en het aanspreken van lokale top-down en bottom-up netwerken is een essentieel onderdeel van de methodiek. Naast de tentoonstelling over Água Carioca werkte OOZE gedurende de biënnale aan het vervolgproject Água Paulista. Hierin past het bureau de kennis uit Rio toe in de context van São Paulo. Net als in Rio en vele andere wereldsteden vormen hier de beperkte afvalwaterafvoer en drinkwatervoorziening een bedreiging voor de volksgezondheid en het milieu. Daarnaast ontwikkelt OOZE financiële managementmodellen en een bibliotheek van inheemse planten voor de toepassing van de zuiveringsinstallatie.

Project: Água Paulista
Aanvrager: OOZE Architects
Subsidie: € 27.748

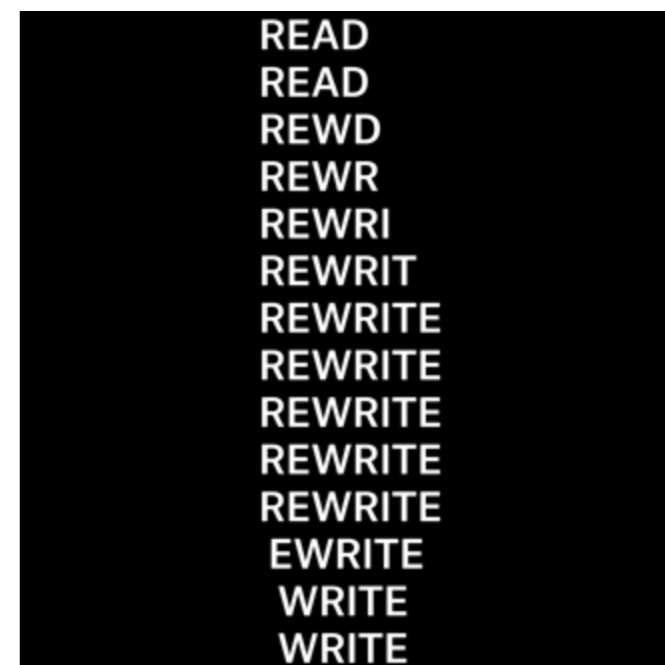
project 1

project 2

project 3

project 4

Uitgelichte projecten in 2018

1. **London Fashion Showcase, Duran Lantink**
2. **Public Structures – Medellín, New York en Rotterdam, ZUS**
3. **SMILE NOW, CRY LATER, MAISON in Los Angeles**
4. **KIKK Festival 'Species and beyond', KIKK i.s.m. FIBER**
5. **New York Jewelry Week – Current Obsession**
6. **Triple Parade Biennale for Contemporary Jewellery, Dutch selection, Shanghai – Morgane de Klerk**
7. **Gent, Hide & Seek – Maarten Baas**

1. London Fashion Showcase

In het Verenigd Koninkrijk was vraag naar Nederlands modetalent voor deelname aan de 'London Fashion Showcase (LFS)'. Dit is een programma van zes maanden, dat is opgezet door de British Council, British Fashion Council, London College of Fashion en Somerset House. De Nederlandse ambassade in London maakte het Stimuleringsfonds hierop attent en gaf aan welke kansen zij hierin zagen. Na een aantal selectierondes, zowel bij het fonds als bij de Britse organisatie, werd Duran Lantink gekozen. In het traject werden deelnemers gevraagd zich te verhouden tot thema's als inclusiviteit en duurzaamheid. Tevens werd coaching geboden op het gebied van businessmodellen, marketing en communicatie. De opzet, de lokale partners en het (internationale) netwerk dat werd ontsloten via de showcase heeft een belangrijke impuls gegeven aan de internationale praktijk van Duran Lantink. Zijn praktijk is deels exemplarisch voor de attitude van Nederlandse mode ontwerpers, waarin duurzaamheid, een kritische houding ten opzichte van de (productie)keten en experimentele aanpak kenmerkend zijn. Met het project 'Straight from the Sale Bins' bevestigde Lantink de permanente status van sale en uitverkoop in de mode-industrie. Hij werpt een kritische blik op massaconsumptie. Als alternatief ontwikkelde hij een methode van upcycling, herbestemming en collagetechnieken. Hiervoor werkte hij samen met high-fashion boutiques en creëerde hij een nieuwe en unieke collectie. Van overbodige voorraad transformeerden sale-items in een levendige en hedendaagse collectie. Duran heeft een eervolle vermelding in ontvangst mogen nemen ter afsluiting van de Fashion Showcase en heeft zijn internationale praktijk en netwerk door deze deelname kunnen vergroten.

Op → vimeo.com/stimuleringsfonds/duranlantink is een filmportret van Duran Lantink te zien dat het fonds onlangs maakte.

2. Politieke kwesties op ruimtelijke en beeldende wijze aan de kaak stellen in Medellín, New York en Rotterdam

Het ontwerpbureau ZUS nam deel aan de expositie 'Polis: towards a political reconstruction of the city' in Museo de Antioquia in Medellín, Colombia. Het voerde een ontwerpend onderzoek uit, getiteld 'The Naked Museum', en stelde hierin de vraag of de vorm en structuur van een museum niet radicaal anders zouden moeten zijn dan een gesloten doos met een genereuze entree. De casus vormde het Museo de Antioquia zelf. Gekeken werd naar hoe de uitbreiding van het museum onderdeel kon zijn van de transformatie van de wijk. Het onderzoek en de tentoonstelling vormden samen de basis om de plannen te bespreken met lokale bestuurders, met als doel dit te realiseren. 'The Naked Museum' is onderdeel van drie ontwerpvoorstellen voor drie verschillende steden, waarin ZUS politieke kwesties op beeldende wijze aan de kaak stelt: versplintering (Luchtsingel, Rotterdam), onbetaalbaarheid (House for the Homeless, New York) en segregatie ('The Naked Museum', Medellín). Om deze onderwerpen concreet te maken voor het publiek bouwde ZUS drie grote maquettes van elk project (schaal 1:100 en 1:50) met foto's, video en literatuur. ZUS gaf, naast andere internationale experts, lezingen en workshops rond het thema van de tentoonstelling. De expositie vond plaats van 26 september 2018 tot en met januari 2019.

Project: Public Structures – Rotterdam, New York, Medellín
Aanvrager: ZUS [Zones Urbaines Sensibles]
Subsidie: € 25.780

3. Ketenontwikkeling van modetalent: vrije ruimte voor artistieke en professionele ontwikkeling en vervolgens internationaal positie verwerven

FAUXLYWOOD was een performance en een ruimtelijke installatie die MAISON de FAUX tijdens de Los Angeles Fashion Week presenteerde. De presentatie was geïnspireerd op hun kijk op de kwetsbaarheid van het menselijk bestaan: de dunne lijn waarop we balanceren tussen succes en falen en de onverschilligheid die we als mens hebben wanneer een ander faalt. Volgens MAISON the FAUX is Los Angeles de juiste plek om zich verder te ontwikkelen, omdat het een stad is waar nepheid wordt gecultiveerd. Ze presenteerden met deze performance hun nieuwste werk als modemakers, theatermakers en ruimtelijk vormgevers. De performance vloeyde over in een installatie die gedurende een aantal dagen te zien was. In samenwerking met onder anderen Nina McNeely (choreograaf) en Maavven (creatief concept, productiebureau en talentagentschap) is de artistieke en conceptuele invulling doorontwikkeld en het project uitgevoerd. Het doel van MAISON the FAUX was om met dit project hun werkterrein in de Verenigde Staten verder uit te breiden.

Project: SMILE NOW, CRY LATER
Aanvrager: MAISON the FAUX
Subsidie: € 24.660

4. Internationalisering van Nederlandse digitale cultuur-festivals en -makers door inhoudelijke partnerschappen

KIKK Festival is een internationaal festival op het gebied van digitale cultuur dat de crossovers tussen kunst, wetenschap en technologie verkent. KIKK 2018 vond plaats tussen 1 en 4 november op verschillende locaties in Namur, Wallonië. Het festival richtte zich op het thema 'Species and beyond', waarbij makers en denkers de moderne gedachte over de positie van de mens bevestigden. Voor de Nederlandse bijdrage aan het festival werkte KIKK samen met FIBER. Makers Mariska de Groot, Matteo Marangoni en Dieter Vandoren namen deel aan KIKK en ontwikkelden vanuit twee bestaande werken, LFS1 and Lampyridae, een grootschalige licht- en geluidsinstallatie. Deze kunstmatige biotoop richtte zich op menselijke interacties en communicatief gedrag. Hiernaast verzorgden zij een workshop. Tijdens KIKK organiseerde FIBER samen met de Nederlandse ambassade een 'Dutch Creatives Lunch'. De resultaten van de deelname van de Nederlandse makers en sprekers werden gepresenteerd in een verslag en tijdens het FIBER Festival in Amsterdam.

Project: KIKK Festival 'Species and beyond'
Aanvrager: KIKK i.s.m. FIBER
Subsidie: € 18.991

5. Internationaal is er vraag naar hedendaags sieraadontwerp uit Nederland.

Current Obsession is een Nederlands tijdschrift en platform voor hedendaags sieraadontwerp, dat in dit project samenwerkte met de New York City Jewelry Week als mediapartner. De week liep van 11 tot en met 18 november 2018 en was gewijd aan het promoten van de wereld van sieraden door educatieve en innovatieve programmering. Current Obsession ontwikkelde de inhoud en het ontwerp voor de officiële publicatie van de New York City Jewelry Week. Daarnaast organiseerde Current Obsession een eendaags symposium in samenwerking met een groep in Nederland gevestigde juweliers, ontwerpers en denkers. In verschillende rondes van 'social clubs' wisselden zij van kennis en gedachten met een groep in New York gevestigde ontwerpers, curatoren en schrijvers. Elke ronde werd geleid door een moderator en vergezeld door een orakel (als stem van de massa), waarbij dieper werd ingegaan op de waarde van de tastbaarheid en de representatie van sieraden in een digitale wereld.

Project: Current Obsession x New York Jewelry Week
Aanvrager: Current Obsession
Subsidie: € 18.400

project 1

project 2

project 3

project 4

project 5

6. Triple Parade Biennale for Contemporary Jewellery, Dutch selection, Shanghai – Morgane de Klerk

De Triple Parade, de internationale biënnale voor hedendaagse sieraden in Shanghai, presenteerde een selectie van Nederlandse ontwerpers in het HOW Design Center. Ontwerper en curator van deze Nederlandse inzending, Morgane de Klerk, toonde haar eigen werk en dat van zeven andere ontwerpers: Benedikt Fischer, Lucy Sarneel, Jing He, Robert Smit, Beppe Kessler, Nina Sajet en Hansel Tai. In het kader van het thema van de biënnale 'Dialogue across the Past, the Present and the Future' onderzochten de ontwerpers de verhouding tussen het verleden, het heden en de toekomst van het sieradenontwerp. De selectie bestond uit totaal dertig stuks die een dialoog tot stand brachten tussen de sterke conceptuele en technische kwaliteiten van het hedendaagse Nederlandse sieradenontwerp en ambacht en tradities. Op deze manier beoogden de ontwerpers de relatie te illustreren tussen het mensgemaakte en de natuur. De vierde editie van de biënnale werd gehouden van 19 oktober 2018 tot 6 januari 2019.

Project: Triple Parade Biennale for Contemporary Jewellery
Aanvrager: Morgane de Klerk
Subsidie: € 5.850

project 6

7. Internationale ontwerppraktijk: kritische reflectie Maarten Baas

Het Design Museum Gent programmeerde in de periode 18 mei t/m 30 september 2018 Hide & Seek, de solotentoonstelling van Maarten Baas die eerder in het Groninger Museum te zien was. Daarmee wilde het museum Maarten Baas presenteren en meer kenbaar maken in België. Door middel van het werk van Maarten Baas liet het museum het publiek nadenken over de veranderende rol van ontwerp en de ontwerper vandaag de dag. In aanvulling op de bestaande tentoonstelling gaf het museum Baas de opdracht voor een 'Smoke-stuk', met als uitgangspunt een afgestoten collectiestuk van het museum. Zodoende reflecteerde het kritisch op thema's als bewaren, ontzamen, beschermen en presenteren. Daarnaast was een randprogramma opgesteld waarmee het museum aanhaakte op de wijze waarop Baas verschillende disciplines integreert in zijn werk, zoals theater en performance.

Project: Hide & Seek – Maarten Baas
Aanvrager: Design Museum Gent
Subsidie: € 30.000

project 7

Overzicht van enkele online publicaties

- Hide & Seek – Design Museum Gent – Maarten Baas
 → www.demorgen.be/interviewreportage/interieurontwerper-maarten-baas-de-enige-constante-in-mijn-werk-is-dat-er-geen-constante-is-b824e397/?referer=https://www.google.com/
 → <https://tltmagazine.com/design-museum-gent-summer-2018>
 → www.gqitalia.it/lifestyle/design/2018/05/29/tutto-il-design-artistico-di-maarten-baas-mostra-ghent
 → www.lofficiel.nl/kunst/expo-maarten-baas-in-gent

- Triple Parade Biennale for Contemporary Jewellery, Dutch selection, Shanghai – Morgane de Klerk
 → <https://klimt02.net/events/meetings/triple-parade-symposium-how-art-museum>

- International Fashion Showcase, Londen – Duran Lantink (opdracht)
 → <https://fashionunited.nl/nieuws/mode/nederlandse-ontwerper-duran-lantink-onderdeel-van-international-fashion-showcase/2019013141260>
 → https://i-d.vice.com/en_uk/article/8xyxwp/16-international-emerging-designers-you-need-to-know
 → www.freemalaysiatoday.com/category/leisure/2019/02/03/emerging-designers-set-to-shine-at-london-fashion-week/

tabel 6

Overzicht Gehonoreerd Deelregeling Internationalisering 2017

Toekenningen Architectuur

Aanvrager	Projecttitel	Verleend bedrag	Vorm	Land	Stad/regio
International New Town Institute	International New Town Day 2017	14.066,00	evenement	Verenigd Koninkrijk	Milton Keynes
Stichting African Architecture Matters	Ng'ambo Tuitakayo Publication Project	8.910,00	publicatie	Tanzania	Zanzibar
Marco Galasso	3D4Reconstruction	6.900,00	startsubsidie	Italië	
LINT landscape architecture	The Vancouver Dike	27.201,00	(ontwerpend) onderzoek	Canada	Toronto
new generations	Festival New Generations: Architects VS Rest of the World	24.875,00	festival	Italië	Rome
OOZE Architects	Água Paulista	27.748,00	tentoonstelling	Brazilië	São Paulo
Manifesta	Palermo Atlas	46.158,00	publicatie	Italië	Palermo
Superuse Lab	Harvest map of the design industry of milano	7.500,00	startsubsidie onderzoek	Italië	Milaan
Resarchex	Social Housings	7.495,00	startsubsidie onderzoek	Polen	
Network of Research & Architecture BV	Capital Centres in Rural Africa	7.500,00	startsubsidie onderzoek	Internationaal	
Make Shift Berlin	Make City – Festival for Architecture and Urban Alternatives 2018	35.640,00	evenement	Duitsland	Berlijn
THE CITY RESEARCH	See	7.500,00	startsubsidie onderzoek	Zuid-Afrika	
Architectuurstudio Radenovic	Urban Playscapes Sarajevo	32.591,00	(ontwerpend) onderzoek	Bosnië en Herzegovina	Sarajevo
		254.084,00			

Toekenningen Digitale Cultuur

Aanvrager	Projecttitel	Verleend bedrag	Vorm	Land	Stad/regio
George - Aris Papadopoulos	LATRA Innovation Lab	7.500,00	startsubsidie	Griekenland	Lesbos, Athene
Studio Nick Verstand	ANIMA II voor Design Society (Shenzhen, China)	25.000,00	audiovisuele productie	China	Shenzhen
Kladlab for art-science research	Making a critical theory toolkit for robot designers	7.500,00	startsubsidie	Canada	Toronto
LUSTlab	Read/Write (wt)	13.520,00	tentoonstelling	Zuid-Korea	Seoul
Klasien UX/Interaction Design	Maya	7.500,00	(ontwerpend) onderzoek	Duitsland	München
Stichting Sonic Acts	Living Earth	25.000,00	programma	Noorwegen	
Kulturprojekte Berlin	transmediale 2018 face value	8.000,00	festival	Duitsland	Berlijn
Harvard Museums	Lightbox Installation by JODI for the Harvard Art Museums	29.555,00	tentoonstelling	Verenigde Staten	Cambridge
Jason Hansma	Lived Objects (Electric Shadows)	7.330,00	av productie	internationaal	

Toekenningen Interdisciplinair

Aanvrager	Projecttitel	Verleend bedrag	Vorm	Land	Stad/regio
Cascoland	Cascoland FOREFRONT	24.800,00	(ontwerpend) onderzoek	Mexico	
Stichting What Design Can Do	What Design Can Do Live São Paulo	59.240,00	evenement	Brazilië	São Paulo
NLÉ	Water and the City	7.500,00	startsubsidie publicatie	Internationaal	Afrikaanse steden
Stichting Archis	Trust in a Blockchain Society	7.500,00	startsubsidie onderzoek	Internationaal	
		99.040,00			

Toekenningen Vormgeving

Aanvrager	Projecttitel	Verleend bedrag	Vorm	Land	Stad/regio
Thonik B.V.	Weaving Stories	35.000,00	(ontwerpend) onderzoek	China	Seoul
Organisation in Design B.V.	Ventura New York – the Dutch edition 2017	29.998,00	presentatie	Verenigde Staten	New York
Elisabeth Klement	Signals from the Periphery	16.720,00	programma	Estland	Tallinn
Museum of Fine Arts, Houston	Joris Laarman Exhibition	25.000,00	tentoonstelling	Verenigde Staten	New York, Atlanta, Houston
Morgane de Klerk	Stralen & Reflecteren	10.215,00	tentoonstelling	Frankrijk	Parijs
irisvanherpen	lvH xIO	12.750,00	presentatie	Frankrijk	Parijs
George – Aris Papadopoulos	Design for Peace	24.995,00	prijsvraag	Europa	
Dutch Independent Art Book Publishers	DIABP 2017: boekenbeurspresentaties in New York & Tokio	4.600,00	jaarprogramma	Verenigde Staten	New York
Studio Vermeer	Moving Moengo	7.330,00	startsubsidie onderzoek	Suriname	Moengo
Bora Hong	Bangkok Design Week 2018	60.600,00	evenement	Thailand	Bangkok
Teresa van Dongen	Light by Night (werktitel)	18.000,00	presentatie	Frankrijk	Parijs
Anne Vaandrager	State of Unsettlement	7.500,00	startsubsidie onderzoek	Verenigd Koninkrijk	
Crafts Council	Leren van Marokko	7.500,00	startsubsidie	Marokko	
Publication Studio Rotterdam	Publication Studio Digital Environment	17.600,00	website/applicatie	Internationaal	

tabel 7

Overzicht Gehonoreerd Deelregeling Internationalisering 2018

Toekenningen Architectuur

Aanvrager	Projecttitel	Verleend bedrag	Vorm	Land	Stad/regio
STEALTH.unlimited	COLLECTIVELY BREAKING GROUND	€ 18.300,00	productontwikkeling	Centraal- Zuidoost Europa	Belgrado, Zagreb, Bratislava, Budapest, Ljubljana
COOKIES	Body Building	€ 7.500,00	audiovisuele productie	Brazilië	São Paulo
REDScape	The Seminar Flumina Hiberniae 2040	€ 7.250,00	symposium	Ierland	Dublin

Toekenningen Digitale Cultuur

Aanvrager	Projecttitel	Verleend bedrag	Vorm	Land	Stad/regio
Richard Vijgen	Connected by Air, a data fresco	€ 24.394,00	audiovisuele productie	Italië	Palermo
KIKK asbl	KIKK x FIBER	€ 18.991,00	festival	België	Namur
iGong Alternative Visual Culture Factory	Seoul International NewMedia Festival 2018 (NeMaf 2018)	€ 7.330,00	festival	Zuid-Korea	Seoul
Jongsma Oneill	Car Seat // Sundance New Frontier Artist-in-Residence Program	€ 24.900,00	audiovisuele productie	Verenigde Staten	Utah
KULTURPROJEKTE BERLIN	transmediale 2019	€ 8.000,00	evenement	Duitsland	Berlijn
Dutch Games Associat	Dutch Courage XL GDC Edition 2019	€ 10.750,00	evenement	Verenigde Staten	San Francisco
APN	Cartoon Movie, Spotlight on The Netherlands	€ 35.000,00	evenement	Frankrijk	Bordeaux
IMAGINARIUM	Human Augmentation Lab	€ 12.535,00	symposium	Slowakije	Bratislava
Mul G	Permanent and Public Digital Art at the Dortmund-U	€ 27.950,00	tentoonstelling	Duitsland	Dortmund
PINNA L	Parzival.ai	€ 24.000,00	audiovisuele productie	Duitsland	München
PRINS M	Moving Membranes: An Eventful Periodical	€ 7.456,00	(ontwerpend) onderzoek	Polen	
		€ 201.306,00			

Toekenningen Interdisciplinair

Aanvrager	Projecttitel	Verleend bedrag	Vorm	Land	Stad/regio
Favela Painting	Vila Cruzeiro	€ 37.500,00	(ontwerpend) onderzoek	Brazilië	Rio de Janeiro
UBIMAF	UBIMAF	€ 15.000,00	festival	Mongolië	Ulaanbaatar
A. Meier	Microclimate Heat Shelter	€ 20.807,00	presentatie	Griekenland	Athene
ZUS	Public Structures – Rotterdam, New York, Medellín – exhibition by ZUS	€ 25.780,00	tentoonstelling	Colombia	Medellín
Ars Electronica Linz GmbH & Co KG	Deep Fake Impact Collaborative Panel @ Ars Electronica Festival 2018	€ 7.450,00	symposium	Oostenrijk	Linz
Thought Collider	3 Days of Fat	€ 3.000,00	(ontwerpend) onderzoek	Verenigd Koninkrijk	Londen
Cleo de Brabander	The Circular Beach	€ 7.500,00	startsubsidie	Brazilië	Rio de Janeiro
		€ 117.037,00			

Toekenningen Vormgeving

Aanvrager	Projecttitel	Verleend bedrag	Vorm	Land	Stad/regio
Pratt Institute	Design by Time	€ 15.088,00	tentoonstelling	Verenigde Staten	o.a. Ohio, Tennessee, North Carolina, San Francisco
Design Museum Gent	Hide & Seek – Maarten Baas	€ 30.000,00	tentoonstelling	België	Gent
Istanbul Foundation for Culture and Arts	4th Istanbul Design Biennial – A School of Schools	€ 78.300,00	tentoonstelling	Turkije	Istanbul
Maison the Faux	FAUXLYWOOD	€ 24.660,00	presentatie	Verenigde Staten	Los Angeles
Design Society Shenzhen	Thinking Through Craft	€ 15.020,00	tentoonstelling	China	Shenzhen
platform-L	Karel Martens Solo Exhibition	€ 21.923,38	tentoonstelling	Zuid-Korea	Seoul
CURRENT OBSESSION	New York City Jewelry Week	€ 18.400,00	publicatie	Verenigde Staten	New York
Morgane de Klerk	Triple Parade jewellery biennial, Dutch selection	€ 5.850,00	evenement	China	Shanghai
Arvid&Marie	Bestiary of Autonomous Machines	€ 7.500,00	(ontwerpend) onderzoek	Turkije	Istanbul
artplusplus	Beyond Quilting	€ 19.420,00	(ontwerpend) onderzoek	India	Pune
Stichting Disarming Design	Disarming Design Academy	€ 16.350,00	(ontwerpend) onderzoek	Palestina	Birzeit
monojapansterdam	MONO JAPAN Artist in Residence program	€ 7.500,00	startsubsidie	Japan	Tokio, Kyoto, Fukushima, Oita, Hyogo
What Design Can Do	What Design Can Do Mexico City 2019	€ 20.000,00	evenement	Mexico	Mexico-Stad
Organisation in Desi	Ventura New York	€ 54.540,00	tentoonstelling	Verenigde Staten	New York
Pos G	Peter Pontiac in Madrid	€ 7.500,00	startsubsidie	Spanje	Madrid
INDUSTRIE EN SAMENLEVING	Nature	€ 50.000,00	tentoonstelling	Verenigde Staten	New York
Arts and Design	Non-Stick Nostalgia	€ 25.960,00	tentoonstelling	Verenigde Staten	New York
		€ 418.011,38			

tabel 8

Vouchers 2018

Toekenningen Architectuur

Aanvrager	Projecttitel	Verleend bedrag	Vorm	Land	Evenement
HH Architect BV	Social Housing, Definitions & Design Exemplars	€ 1.500	symposium	Verenigde Staten	groepsontstelling in Center for Architecture in New York
TD Netherlands	'Borders and Territories. Identity in Place'	€ 1.500	symposium	Duitsland	Serie 'Borders and Territories. Identity in Place', ANCB The Aedes Metropolitan Laboratory, Aedes Architecture Forum
Architectuur Lokaal	Lezing Architectural policies in NL & Competition Culture	€ 1.410	presentatie	Italië	Seminar, MAXXI, Rome
DEFACTO Architectuur en Stedenbouw	Water as Leverage – Khulna as a water inclusive enclave	€ 1.500	expertmeeting	Bangladesh	Water as Leverage for Resilient Cities: Asia
space&matter / Marthijn Pool	Beijing Design Week Open Food LAB	€ 1.500	tentoonstelling	China	Beijing Design Week
Dolf Broekhuizen architectuur-historicus	Experimental Vocational Schools in the Netherlands	€ 1.385	symposium	Litouwen	Conference Educational Architecture – Challenges of Change
Atelier PRO architecten BV	Schoolvernieuwing in internationale context: nieuwe onderwijsdoelen vertaald naar architectuur	€ 1.235	presentatie	Litouwen	Conference Educational Architecture – Challenges of Change
Chiara Dorbola	The Invisible Border of Lampedusa at Caumme – Paumme 2018, Istanbul	€ 740	symposium	Turkije	Caumme – Paumme 2018, Istanbul
Paolo Patelli	Design and Conflicts: Appropriation / Misappropriation	€ 1.500	presentatie	Italië	Krisis Publishing & Undisclosed Recipient, Macao
		€ 12.270			

Toekenningen Digitale Cultuur

Aanvrager	Projecttitel	Verleend bedrag	Vorm	Land	Evenement
Games4Diversity	ICGJ 2018: third annual International Conference on Game Jams, Hackathons, and Game Creation Events	€ 1.500	symposium	Verenigde Staten	International Conference on Game Jams, Hackathons, and Game Creation Events
Sissel Marie Tonn-Petersen	The Intimate Earthquake Archive at Ballroom Marfa	€ 1.500	tentoonstelling	Verenigde Staten	Ballroom Marfa
Stichting Polymorf Pervers	Hardwired	€ 1.500	tentoonstelling	Brazilië	Disruptiva expositie, File Brazilië
The Incredible Machine	Presentatie Primer Conference	€ 710	presentatie	Verenigde Staten	Primer Conference
Joris Strijbos	Macular Show at Wood Street Galleries	€ 1.500	tentoonstelling	Verenigde Staten	Wood Street Galleries
Donna Verheijden	Donna Verheijden x New Expeditions x Manizales, Colombia	€ 1.500	festival	Columbia	Festival of the Image, Manizales
B J Nilsen	ORE – The Anthropogenic Now / ISEA2018	€ 1.500	symposium	Zuid-Afrika	ISEA2018, Durban
Annette Wolfsberger	The Collaborative Residency Life Cycle / ISEA2018	€ 1.500	symposium	Zuid-Afrika	ISEA2018, Durban
Yin Aiwen	Designing the Social in Energy Cooperative	€ 360	evenement	Frankrijk	Fab City Summit 2018
Robot Theater electronics	CodeKlavier at the International Computer Music Conference 2018	€ 1.417	symposium	Zuid-Korea	International Computer Music Conference 2018, Daegu
Rutger Muller	Protocols: naar de International Computer Music Conference	€ 1.500	symposium	Zuid-Korea	International Computer Music Conference 2018, Daegu
Hermen Maat	KISSING DATA	€ 1.500	festival	Oostenrijk	Ars Electronica
WERC	Facing Cities Project – Taipei 2018	€ 1.100	symposium	Taiwan	Taipei Arts Festival
Tivon Rice	The Voices of Nandimul X (revision)	€ 1.370	symposium	Letland	GLOBAL CONTROL – Open Fields conference, RIXC Art Science Festival 2018
sjakkes	Web Audio Conference Berlijn	€ 1.000	expertmeeting	Duitsland	Web Audio Conference Berlijn
Grrr / Rolf Coppens	Presentatie Stedelijk.nl op MuseumNext	€ 1.260	presentatie	Verenigde Staten	MuseumNext
Ivan Henriques	Anatomy of an Interconnected System at Quite Frankly Conference – SymbioticA UWA	€ 1.500	symposium	Australië	Unhallowed Arts Festival, Quite Frankly Conference – SymbioticA UWA
No coffee, no prana, Marloes de Valk	Influence in 3 Easy Steps	€ 470	presentatie	Spanje	Symposium After Post-Truth
kitty calis	invite fantastic arcade	€ 1.460	presentatie	Verenigde Staten	Fantastic Arcade, Alamo Draft-house Mueller
doronhirsch.com	Mish Mash and other explorations of user generated content games at GameOn	€ 1.250	symposium	Litouwen	GameOn, LITEXPO Vilnius
Charlotte Madelon	Day of the Devs deelname met The Rose Garden	€ 1.100	tentoonstelling	Verenigde Staten	Day of the Devs
R.L. van Bladel	Moving Thinking Library	€ 1.500	presentatie	Brazilië	Casa do Povo, São Paulo
Klasien van den Zandschulp	Interaction.19: Fight the patterns	€ 1.500	presentatie	Verenigde Staten	Interaction 19, The Interaction Design Association, Seattle
Sasj	Processing Community Day Los Angeles	€ 1.463	presentatie	Verenigde Staten	Processing Community Day Los Angeles
		€ 30.960			

Toekenningen Interdisciplinair

Aanvrager	Projecttitel	Verleend bedrag	Vorm	Land	Evenement
Looking Glass / Alice Smits	Field Notes	€ 1.000	expertmeeting	Finland	Congres Water as Leverage for Resilient Cities Asia in Singapore
Stichting ISEA International	ISEA Online Symposium Archives	€ 1.300	symposium	Zuid-Afrika	ISEA2018, Durban
Blok74	Design, Play, Collaborate	€ 500	presentatie	Rusland	Young Scientists Congress at the ITMO Institute of Design and Urban Studies, St. Petersburg
Studio Meek	Gewildgroei op de Universal National Park City Charter	€ 1.500	expertmeeting	Verenigd Koninkrijk	Universal National Park City Charter
Tom Veeger light art architecture	Live lab – Nordic Edge 2018	€ 1.350	evenement	Noorwegen	Nordic Edge 2018
Studio Philip Vermeulen	CTM Philip Vermeulen PRM	€ 1.500	tentoonstelling	Duitsland	CTM-Festival 2018: Turmoil, Berghain – Ostgut Ton label. Lecture Karlsruhe University of Art and Design
Evelina Rajca	Smarting bodies	€ 1.500	tentoonstelling	Duitsland	European Sound Art exhibition, Skulpturenmuseum Glaskasten, Marl
William Myers	Biodesign presentation	€ 1.500	presentatie	Verenigde Staten	BioFabricate 2018, New York
Katarina Petrovic	Heart of Darkness – On Cosmogony	€ 1.500	tentoonstelling	Servië	Museum of Applied Arts & UIO Art Space, Belgrado
Noa Haim	2018 NAEA National Convention	€ 1.455	presentatie	Verenigde Staten	2018 NAEA National Art Education Association
Studio Squash	Hybrid Labs Symposium, Renewable Futures Conference	€ 759	symposium	Finland	Hybrid Laboratories, Aalto University Media Lab Helsinki, RIXC New Media Center and MPLAB at University of Liepaja, and Art in Society Research Group, NO
Andrea di Serego Alighieri	Portraits of Places at Centre Pompidou/ Bibliothèque Kandinsky, Parijs	€ 1.500	presentatie	Frankrijk	Centre Pompidou/ Bibliothèque Kandinsky, Parijs
Toer VOF	BOOM BOOM at Akiu Night museum - Japan	€ 1.500	festival	Japan	Akiu Night Museum, Tokio
Daria Biryukova	FORZ(R)Glaze	€ 1.500	presentatie	Duitsland	ein&zwanzig/ ICONIC AWARDS: Innovative Interior, Keulen
		€ 18.364			

Toekenningen Vormgeving

Aanvrager	Projecttitel	Verleend bedrag	Vorm	Land	Evenement
Bron van Doen	Bron van Doen Social Lab	€ 1.500	presentatie	Zuid-Korea	Expert meetings in Seoul tijdens Seoul Design Week. Social lab in Mullae en Kimhae
Team Thursday	Presentatie TYPO Berlin International Design conference	€ 961	presentatie	Duitsland	TYPO Berlin
Gali Blay	Nationalism, Sport & Fiction	€ 1.178	symposium	Zwitserland	Conference 'Beyond Change', SDN network
MAISON the FAUX	MAISON the FAUX – Los Angeles Fashion Week	€ 1.500	evenement	Verenigde Staten	Los Angeles Fashion Week
Jair Strasznow	Flip Chair at The Aram Gallery, Londen	€ 1.500	tentoonstelling	Verenigd Koninkrijk	Solo-expositie The Aram Gallery
Studio Alei Verspoor / PACK	PACK & Modern Modular Craft	€ 1.500	tentoonstelling	Japan	/Maison en Studio Teruhiro Yanagihara, Osaka
CURRENT OBSESSION	Lecture and Workshop in NYC	€ 1.500	evenement	Verenigde Staten	Brooklyn Metal Works, New York
reconstruct collective	RECONSTRUCT AT NEW YORK FASHION WEEK	€ 1.500	presentatie	Verenigde Staten	New York Fashion Week
Shahar Livne	Metamorphism – Beazley design of the year award exhibition	€ 1.500	tentoonstelling	Verenigd Koninkrijk	Beazley Designs of the Year Award exhibition
Anna Eijsbouts	Hate for Sale op Hiroshima Int. Animation Festival	€ 814	festival	Japan	Hiroshima Int. Animation Festival
Underware	Presentatie Higher Order Interpolation (HOI) op 4 plekken in USA	€ 1.500	presentatie	Verenigde Staten	TypeCon, Portland; Letterform Archive, San Francisco; Otis College of Art and Design, Los Angeles
Sophie Hardeman	SPRINGBREAK	€ 1.500	presentatie	Verenigde Staten	New York Fashion Week
Studio Ku	Tiger Penis Project – 2018 4S SYDNEY TRANSnational STS	€ 1.500	presentatie	Australië	4S Sydney TRANSnational STS
Mark Henning	Normaal	€ 700	tentoonstelling	Zwitserland	Vitra Design Museum, expo 'Victor Papanek: The Politics of Design'
Jorn Konijn	Bare Bones	€ 1.500	tentoonstelling	China	Beijing Design Week 2018
Menno Anker Design	Lezing en Presentatie muurschildering Dutch Design / De Stijl	€ 750	presentatie	Verenigde Staten	Portland Art Museum (PAM) + lecture at Pacific Northwest College of Art (PNCA)
Marcel Mrejen	Le Trouble, presentation for REDO	€ 1.457	evenement	Kosovo	REDO conference, Prishtina
popkalab	CITEXIM Conference participation	€ 1.391	symposium	Peru	Textile and Fashion Industry Congress (CITEXIM)
Marton Kabai	Success of today is tomorrow's disaster	€ 1.500	tentoonstelling	Verenigde Arabische Emiraten	Fikra Graphic Design Biennial
Rogier Delfos	Werker Collective at CAC Vilnius	€ 1.500	evenement	Litouwen	Contemporary Art Centre (CAC), Vilnius
Atelier Mats	Density project op Biennale Émergences, Pantin	€ 800	presentatie	Frankrijk	Biennale Émergences, Pantin
Alissa+Nienke	A+N Pantin, Paris	€ 1.500	tentoonstelling	Frankrijk	Biennale Émergences, Pantin
Michelangelo Winklaar	From waste to treasure	€ 1.500	tentoonstelling	Curaçao	Fashion Week
me-ik, Meike Fleskens	Calcutta Creative	€ 1.500	presentatie	India	Calcutta Creative, Calcutta Rescue
amysowu	Thunderclap at Artspace in Sydney	€ 1.500	tentoonstelling	Australië	Artspace, Sydney
Dubbelbeeld, Masha Ru	Museum of Edible Earth goes to Nigeria	€ 1.500	evenement	Nigeria	Ene Keze Arts And Advocacy Foundation (EKAAF)
The Girl and the Machine	The Girl and the Machine: Fresh Knit Bar	€ 1.500	presentatie	Duitsland	Munich Fabric Start
Kukka, Laura Luchtman	Living Colour naar Future Fabrics Expo in Londen	€ 1.500	tentoonstelling	Verenigd Koninkrijk	Future Fabrics Expo, Londen
		€ 38.051			

tabel 9

Gehonoreerd binnen Talentontwikkeling in Internationale Context 2018

Aanvrager	Projecttitel	Verleend bedrag	Vorm	Type project	Land
Afaina de Jong	(An)Other Vernacular	€ 25.000	architectuur	(ontwerpend) onderzoek, tentoonstelling	Zweden
Schafer S	We, the Presidents of Planet Earth	€ 25.000	vormgeving	(ontwerpend) onderzoek, publicatie	Rusland
ZAREBA K	Ceramic Residency Kasia Zareba	€ 12.500	vormgeving	residency	Portugal
space&matter	Building Floating, Circular and Resilient Communities	€ 25.000	architectuur	(ontwerpend) onderzoek	Verenigde Staten

contact

Zineb Seghrouchni, programmaleider Internationalisering,

→ z.seghrouchni@stimuleringsfonds.nl

Yasmin Kursun, stafmedewerker Internationalisering,

→ y.kursun@stimuleringsfonds.nl

colofon

tekstredactie

Els Brinkman

ontwerp

Studio van Onna

uitgave

©Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, mei 2019

stimuleringsfonds creatieve industrie

**architectuur
vormgeving
digitale cultuur**

**p.o. box 29066
3001 gb rotterdam**

**groothandelsgebouw
ingang c, 5e etage
weena 723, rotterdam**

**+31 (0)10 436 16 00
info@stimuleringsfonds.nl
www.stimuleringsfonds.nl**